Toimialakatsaus ja barometri
Koulutus ja tutkimus

2021

SIVISTA
SIVISTYSTYÖNANTAJAT

ESIPUHE

Kautta aikojen maamme menestys on nojannut osaamiseen. Vauhdilla muuttuvassa maailmassa sivistyksen, tiedon ja osaamisen merkitys korostuvat entisestään. Koulutus- ja tutkimusala tarjoaa menestyksen sekä hyvinvoinnin avaimet yksilöille, organisaatioille kuin koko yhteiskunnalle.

Tarvitsemme tietoa myös koulutus- ja tutkimusalan tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Tietoa tarvitsevat päättäjät, vaikuttajat ja media kuten myös alan toimijat sekä kansalaiset.

Koulutuspoliittinen keskustelu voi olla aktiivista, rakentavaa ja uutta luovaa, kun käytössä oleva tieto turvaa oikean tilannekuvan. Laadukas tieto mahdollistaa myös tärkeän ennakoinnin koulutuspoliittisessa päätöksenteossa.

Luet parhaillaan Suomen koulutus- ja tutkimusalan barometria ja toimialakatsausta. Alan toimijoiden näkymät seuraavalle 12 kuukaudelle ovat vuodentakaista valoisampia. Viimeisen 12 kuukauden aikana kehitys on ollut pääsääntöisesti ennakoidun mukaista koronapandemian vielä vaikuttaessa toimintaympäristöön. Nyt onkin tärkeää varmistaa koulutuksen ja tutkimuksen mahdollisuudet koronan aiheuttamien vajeiden paikkaamiseen ja työelämän akuuttiin osaajapulaan vastaamiseen.

Luodaan yhdessä Suomeen maailman parhaat edellytykset osaamiselle ja sivistykselle.

Hyviä lukuhetkiä!

Helsingissä 10.11.2021

Teemu Hassinen
toimitusjohtaja
Sivistystyönantajat

SISÄLLYS

Esipuhe 2

Tiivistelmä 5

Koulutus- ja tutkimusalan määrittely 7

BAROMETRI 8

- Yleiset näkymät 9
- Yhteistyö 10
- Opiskelija- ja oppilasmäärä 11
- Aloituspaikat 12
- Rahoitus ja muut tulot 13
- Henkilöstömäärä 14
- Rekrytointiongelmat 15
- Investoinnit 16
- Koulutusvienti 17
- Taloudellinen tulos 18
- Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutukset 19

TOIMIALAKATSAUS 20

Koulutusala – järjestäjät, henkilöstö ja rahoitus 21

- Koulutuksen järjestäjien määrä 21
- Oppilaitosten määrä 22
- Henkilöstö 23
- Julkinen rahoitus ja koulutusmenot 25

Opiskelijat ja osaaminen 29
Koulutukseen hakeutuminen ja sijoittuminen 29
Opintojen keskeyttäminen ja eteneminen 31
Väestön koulutustaso ja osaamisen ylläpito 34
Vastavalmistuneiden työllistyminen 36

Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 38
Korkeakoulujen tutkimustoiminta 38
T&K-panostus 39
T&K-henkilöstö ja innovaatiotoiminta 42
Kansainvälinen liikkuvuus 43

Ajankohtaista alan tutkimuksesta 44
Yritysten t&k-toiminta ja t&k-investointien kasvattamisen edellytykset 44
Opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen väliraportti 45

TIIVISTELMÄ

Tämä julkaisu koostuu kahdesta osasta: barometristä ja toimialakatsauksesta. Toimialakatsaukseen on koottu joitakin nostoja erilaisista tilastoista. Lähinnä nostot on tehty Tilastokeskuksen (http://www.tilastokeskus.fi/) ja OECD:n (https://stats.oecd.org/) kokoamista tilastoista.

Barometrin aineisto on koottu lomakkeella yksityisiltä koulutuksen järjestäjiltä. Kukin organisaatio on saanut yhden linkin. Järjestäjien edustajaa on pyydetty arvioimaan toteutunutta ja tulevaa kehitystä (positiivinen, ei muutosta, negatiivinen) tiettyjen kriteerien suhteen. Saldoluku on muodostettu vähentämällä positiivisten arvioiden osuudesta negatiivisesti arvioineiden osuus. Siten saldoluku kertoo positiivisten arvioiden prosenttiyksikköeron negatiivisiin. Tällä kertaa vastaus saatiin 99 yksityiseltä koulutuksen järjestäjältä (vajaalta kolmasosalta) lokakuun lopun aikana.

Yleisten näkymien kuluneen 12 kuukauden kehitystä pidetään edelleen heikkenevänä. Odotukset yleisestä näkymästä seuraavalle 12 kuukaudelle ovat kuitenkin paranevat. Arviot molemmissa suhteissa ovat vuodentakaista paremmat. Koronaepidemian aiheuttamat muutokset toimintaympäristössä ja toiminnassa näkyvät edelleen kauttaaltaan.

Kokonaisuutena tarkastellen rahoituksen koetaan kasvaneen. Rahoituksen katsoo useampi laskeneen kuin nousseen vain vapaassa sivistystyössä ja taiteen perusopetuksessa. Julkinen rahoitus on kasvanut kauttaaltaan, mutta muu rahoitus on puolestaan laskenut kauttaaltaan pl. korkeakoulut.

Odotukset kokonaisrahoituksen suhteen ovat kasvavat pl. ammattikorkeakoulut. Vuosi sitten odotukset olivat laskevat. Noin puolet vastaajista arvioi julkisen rahoituksen säilyvän ennallaan, mutta laskua odottavia on nousua odottavia enemmän kaikissa koulutusmuodoissa pl. yleissivistävä ja yliopistot. Muussa rahoituksessa nousua odotetaan kauttaaltaan.

Vastaajista 58 prosentilla viimeisin tilinpäätös on ollut ylijäämäinen, 26 prosentilla tasapainossa ja 16 prosentilla alijäämäinen. Kokonaisuutena jäämäisyys on parantunut viimeisimmässä tilinpäätöksessä edelliseen verrattuna. Kuluvan tilikauden jäämän suhteen ollaan pessimistisempiä. Vastaajista 18 prosenttia odottaa ylijäämän kasvavan tai alijäämän supistuvan toteutuneen 40 prosentin sijaan. Alijäämän kasvamista tai ylijäämän supistumista odottavia on 36 prosenttia toteutuneen 19 prosentin sijaan.

Vastaajista reilu kolmannes ilmoittaa henkilöstömääränsä kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 7 prosenttia laskeneen. Kasvua on ollut molemmissa henkilöstöryhmissä. Odotukset henkilöstön kasvusta seuraavan 12 kuukauden aikana ovat hieman matalammat kuin toteutuneet kuluneen 12 kuukauden aikana, mutta kuitenkin kasvavat.

Kaikista vastaajista reilu 40 prosenttia näkee koulutusmuotonsa aloituspaikkojen tarpeen kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja vielä suurempi osuus (55 prosenttia) näkee tarpeen kasvavan seuraavan 12 kuukauden aikana. Vajaa puolet on kokenut aloituspaikkojen tarpeen säilyneen ennallaan ja lähes 40 prosenttia säilyvän ennallaan. Halu ja valmius aloituspaikkojen lisäämiseen on tarvettakin ja vuoden takaista yleisempää. Vastaajista lähes 90 prosenttia on valmis lisäämään aloituspaikkoja. Lähes kaikki loputkin ovat valmiita säilyttämään nykyiset aloitusmäärät.

Opiskelija/oppilasmäärältään supistuneita oppilaitoksissa on hieman enemmän kuin määrää kasvattaneita kuluneen 12 kuukauden

aikana. Opiskelijamäärä on laskenut lähes 40 prosentissa oppilaitoksista. Seuraavan 12 kuukauden aikana opiskelijamäärän ennakoidaan säilyvän ennallaan reilussa neljäsosassa oppilaitoksista ja määrän arvioidaan hieman useammin kasvavan kuin laskevan. Kansainvälisen opiskelijamäärän lasku on pysähtynyt ja kääntynyt selkeästi kasvavaksi.

Yleissivistävän, ammatillisen ja vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjistä reilu 40 prosenttia arvioi oppivelvollisuuden laajenemisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen saamansa rahoituksen alittavan selkeästä aiheutuvat kustannukset kuluvana vuonna. Vajaat 60 prosenttia arvioi rahoituksen ja kustannusten olevan suunnilleen tasapainossa. Etenkin vapaassa sivistystyössä ja pienemmissä koulutuksen järjestäjissä arvioidaan kulujen ylittävän rahoituksen selvästi.

Edellä mainittujen teemojen lisäksi barometrissa on tiedusteltu lähimenneisyyden ja -tulevaisuuden tilannetta koskien yhteistyötä muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä yritysten ja työelämän kanssa, rekrytointiongelmia, investointeja ja koulutusvientiä.

Toimialakatsauksessa nostetaan esiin viimeisimpiä tilastotietoja mm. koulutuksen järjestäjistä, rahoituksesta ja henkilöstöstä, opiskelijoista, opintoihin pääsystä, opintojen etenemisestä, koulutustasosta, työllistymisestä sekä t&k-toiminnasta. Esiin nostetaan myös kaksi tuoretta koulutus- ja tutkimustoimintaa koskevaa tutkimusta, jotka koskevat t&k-toimintaa ja korkeakoulujen opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia.

Vuoden 2020 lopussa oli toiminnassa 691 koulutuksen järjestäjää, joilla oli 3 105 oppilaitosta. Koulutus työllisti 189 000 henkilöä, joka vastaa 7,5 prosenttia työllisistä. Yksityiset koulutuksen järjestäjät työllistävät noin kolmasosan koulutuksen henkilöstöstä.

Nykyään julkinen panostus koulutukseen on reilut 5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja noin 10 prosenttia suhteessa koko julkiseen talouteen. Tilastoihin pohjautuvana arviona voi sanoa, että koulutukseen osallistuu vajaat 2,5 miljoonaa suomalaista vuodessa tutkinto- ja aikuisopiskelijoina. Jos otetaan huomioon muiden järjestämä koulutus ja epäformaalimmat opiskelun muodot, kuten yksittäiset luennot, suomalaisista yli puolet kouluttautuu vuosittain.

Vuonna 2019 peruskoulun päättäneistä välittömästi hakematta jätti vajaa prosentti. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ei jatkanut 6,6 prosenttia. Uusista ylioppilaista jatko-opiskelupaikkaa haki 81 prosenttia. Kuitenkaan 70 prosenttia ei jatkanut tutkintoon johtavassa koulutuksessa ylioppilaaksitulovuonna. Lukuvuonna 2018/2019 opiskelijoista 5,9 prosenttia keskeytti opintonsa eikä jatkanut välittömästi tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa.

Vuoden 2020 lopussa 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut tutkinnon perusasteen jälkeen 3 469 000 henkeä eli 74 prosenttia. Tutkinnon suorittaneiden osuus säilyi entisellä tasollaan. Suomessa 25–64-vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on eurooppalaista huippua: 27,3 prosenttia tuon ikäisistä aikuisista osallistui koulutukseen tutkimusta edeltäneen neljän viikon sisällä vuonna 2020.

Korkeakoulujen tutkimusmenot ovat yli kaksinkertaistuneet vuosituhannen alusta. Kehitys hidastui vuosina 2010–2016, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2017. Vuonna 2020 korkeakoulujen tutkimusmenot olivat 1,7 miljardia euroa. Tämän rahoituksesta valtion budjettirahoitusta oli 47 prosenttia ja muuta ulkopuolista rahoitusta 51 prosenttia.

Kokonaisuutena tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat 6,9 miljardia euroa vuonna 2020. Tutkimus- ja kehittämismenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 2,9 prosenttia. T&K-tehtävissä työskenteli vuonna 2020 kaikkiaan 80 560 henkilöä, joista 39 prosenttia korkeakoulusektorilla.

KOULUTUS- JA TUTKIMUSALAN MÄÄRITTELY

Koulutus toimialaluokituksessa

Toimialaluokituksessa koulutus-pääluokka sisältää koulutuksen kaikilla koulutusasteilla ja kaikkia ammatteja varten. Pääluokka sisältää sekä julkisen että yksityisen koulutuksen. Opetus voi olla suullista tai kirjallista ja sitä voidaan antaa myös radion, television ja internetin välityksellä, kirjekurssina tai oppilaan kotona.

Pääluokka sisältää koulutuksen koulujärjestelmän oppilaitoksissa eri koulutusasteilla sekä aikuiskoulutuksen, lukutaito-ohjelmat jne. Luokkaan kuuluvat myös sotilas-, sotilaskorkea- ja vankilakoulut yms. pääluokan vastaavilla koulutusasteilla sekä erityisopetus vammaisille oppilaille kaikilla koulujärjestelmäkoulutuksen koulutusasteilla.

Pääluokka sisältää myös opetuksen, joka liittyy ensisijaisesti urheilu- ja vapaa-ajan harrasteisiin, kuten esimerkiksi tennikseen tai golfiin, sekä koulutuksen tukipalvelut.

Oppisopimuskoulutuksen antaminen luokitellaan oppisopimuksen tehneen yrityksen toimintaan, ei koulutus-pääluokkaan P.

Koulutuksen järjestäjämuodot

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta oppilaitoksissaan. Koulutustehtävä määritellään laissa (perusopetus) tai opetusministeriön tai vastaavan viranomaisen antamassa koulutuksen järjestämis- tai ylläpitämisluvassa.

Koulutuksen järjestäjät ovat yleensä kuntia, kuntayhtymiä sekä yksityisiä yhteisöjä (ry tai oy) ja säätiöitä.

Koulutus työllistäjänä

Suomessa on työllisiä yhteensä 2,53 miljoonaa, joka vastaa noin 92 prosenttia työvoimasta. Päätoimialoittain tarkasteltuna suurimpia työllistäjiä ovat terveys- ja sosiaalipalvelut, teollisuus, kauppa sekä ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, jotka työllistävät yhdessä lähes puolet työllisistä. Seuraavana suuruusjärjestyksessä tulee koulutus työllistäen 189 000 henkilöä, joka vastaa reilua 7,5 prosenttia työllisistä. (Tilastokeskus, työvoimatutkimus.)

Tässä julkaisussa keskitytään viralliseen koulutusjärjestelmään. Virallisia koulutuksen järjestäjiä on vajaat 700 ylläpitäen noin 3 100 oppilaitosta.

Näiden koulutuksen järjestäjien lisäksi kaupallisessa koulutuksessa toimii vajaat 4 000 yritystä, joiden työllistävä vaikutus on noin 9 000 henkilötyövuotta vajaan 900 miljoonan euron liikevaihdolla. (Tilastokeskus.)

BAROMETRI

Yleiset näkymät

	Yleiset näkymät kuluneen 12 kk aikana	Yleiset näkymät seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-20 (-36)	11 (-24)
KOULUTUSMUOTO		
Yleissivistävä	-25 (8)	13 (-23)
Ammatillinen	-13 (-39)	4 (-25)
Vapaa sivistystyö	-39 (-45)	13 (-10)
Taiteen perusopetus	-33 (-59)	11 (-38)
AMK	33 (0)	8 (25)
Yliopisto	33 (-40)	-33 (-80)
Muu	-22 (-25)	-11 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	-18 (-46)	9 (-14)
20-49	-50 (-43)	10 (-28)
50-249	-18 (-31)	14 (-24)
Väh. 250	28 (-15)	6 (-31)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	-46 (-42)	11 (-20)
300-999	-28 (-37)	7 (-29)
1000-4999	0 (-40)	4 (-24)
Väh. 5000	13 (-21)	27 (-21)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	-20 (-28)	22 (-26)
Etelä-Suomi	-5 (-65)	-5 (-25)
Länsi-Suomi	-9 (-26)	-9 (-26)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-16 (-57)	21 (-40)

Taulukko 1: Yleiset näkymät: Saldoluku=parantuneeksi/vaksi nähneiden osuus – heikentyneeksi/väksi nähneiden osuus. (Suluissa vuodentakainen saldoluku.)

Toimialan yleisten näkymien nähdään heikentyneen viimeisen 12 kuukauden aikana useammin kuin parantuneen: saldoluku (=parantuneeksi nähneiden osuus – heikentyneeksi nähneiden osuus) on -20. Toisaalta 56 prosenttia vastaajista näkee yleisten näkymien säilyneen ennallaan. Heikentymistä nähdään kuitenkin vuodentakaista vähemmän: saldoluku oli -36 (suluissa). Näkymät ovat parantuneet ja kääntyneet positiiviksi (11), kun vuotta aiemmin näkymät arvioitiin heikkeneviksi (-24).

Yleisten näkymien koetaan heikentyneen kaikissa muissa koulutusmuodoissa paitsi korkeakouluissa. Yleissivistävässä koulutuksessa yleisten näkymien koetaan kääntyneen positiivisista negatiivisiksi. Yliopistoissa on käynyt päinvastoin. Keskimäärin suuret korkeakoulut nostavat suurten koulutuksen järjestäjien näkymät positiivisemmiksi verrattuna pienempiin.

Seuraavan 12 kuukauden näkymä nähdään positiivisemmaksi kuin kuluneen 12 kuukauden. Odotukset ovat paranevat kaikissa muissa koulutusmuodoissa yliopistoja lukuun ottamatta. Ammattikorkeakouluissa näkymät ovat positiiviset, mutta eivät samoissa määrin kuin vuosi sitten. Koon mukaan ei ole merkittäviä eroja. Seuraavan 12 kuukauden näkymät ovat kauttaaltaan vuodentakaista paremmat.

Keskeinen selittävä tekijä niin toteutuneen kuin odotusten suhteen lienee koronan aiheuttaman poikkeustilanteen seuraukset ja odotukset koronan väistymisestä.

Yhteistyö

	Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa kuluneen 12 kk aikana	Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa seuraavan 12 kk aikana	Yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa kuluneen 12 kk aikana	Yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	17 (10)	51 (25)	0 (-9)	57 (22)
KOULUTUSMUOTO				
Yleissivistävä	6 (-8)	56 (23)	-31 (-23)	50 (15)
Ammatillinen	21 (14)	33 (25)	33 (4)	65 (43)
Vapaa sivistystyö	29 (26)	48 (29)	23 (16)	52 (35)
Taiteen perusopetus	7 (-14)	52 (11)	-27 (-38)	44 (-3)
AMK	8 (29)	55 (38)	0 (13)	92 (13)
Yliopisto	33 (0)	67 (60)	33 (0)	100 (25)
Muu	45 (17)	78 (33)	22 (0)	78 (17)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	23 (0)	55 (18)	-5 (0)	48 (18)
20-49	10 (9)	50 (20)	-7 (-19)	40 (20)
50-249	18 (21)	54 (31)	-7 (0)	63 (31)
Väh. 250	22 (8)	47 (39)	29 (-15)	83 (17)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	29 (0)	57 (20)	0 (-12)	52 (12)
300-999	7 (0)	59 (24)	-14 (-20)	47 (23)
1000-4999	19 (28)	31 (24)	12 (0)	58 (32)
Väh. 5000	13 (15)	64 (43)	7 (7)	80 (15)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	16 (55)	62 (63)	-8 (30)	64 (52)
Etelä-Suomi	15 (58)	37 (71)	5 (32)	50 (60)
Länsi-Suomi	28 (50)	47 (56)	19 (49)	48 (74)
Pohjois- ja Itä-Suomi	16 (46)	47 (55)	5 (38)	50 (57)

Taulukko 2: Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä yritysten ja muun työelämän kanssa.

Yhteistyö muiden koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa on säilynyt entisellään puolen kohdalla oppilaitoksista ja samoin tilanteen arvioidaan säilyvän ennallaan vielä hieman suuremman osuuden kohdalla. Lopuista enemmistön osalla yhteistyö on lisääntynyt kuluneen 12 kuukauden aikana ja vielä useamman kohdalla lisääntyvän seuraavan 12 kuukauden aikana.

Yhteistyö on säilynyt ennallaan tai kasvu on ollut yleisempää kaikissa koulutusmuodoissa ja kaiken kokoisissa oppilaitoksissa. Taiteen perusopetuksessa ja yleissivistävässä koulutuksessa yhteistyö on kääntynyt laskevasta kasvavaksi. Yhteistyön yleistyminen ei ole kasvanut ammattikorkeakouluissa aiemman vuoden määrissä, jolloin kasvu oli toisaalta muista vahvempaa.

Toteutunut kehitys ja odotukset tulevasta ovat vahvempia kuin vuosi sitten. Vuosi sitten odotettu yhteistyön lisääntyminen ei ole toteutunut aivan täysin.

Aivan samat havainnot pätevät yhteistyöhön yritysten ja muun työelämän kanssa. Kuitenkin yhteistyön yritysten ja työelämän kanssa nähdään säilyneen ennallaan laskun jälkeen. Arviot ovat matalampia lähes kauttaaltaan kuin oppilaitosyhteistyön osalta. Ammatillisen koulutuksen kohdalla korostuu lisääntyvä yhteistyö yritysten ja muun työelämän kanssa suhteessa yhteistyöhön alan organisaatioihin kanssa.

Opiskelija- ja oppilasmäärä

	Opiskelija/oppilasmäärä kuluneen 12 kk aikana	Opiskelija/oppilasmäärä seuraavan 12 kk aikana	Kv. opiskelijoiden määrä kuluneen 12 kk aikana	Kv. opiskelijoiden määrä seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	-6 (-17)	60 (24)	2 (-12)	41 (0)
KOULUTUSMUOTO				
Yleissivistävä	19 (8)	56 (31)	22 (-8)	33 (-8)
Ammatillinen	0 (15)	46 (39)	9 (13)	46 (4)
Vapaa sivistystyö	-39 (-60)	48 (10)	-18 (-18)	28 (0)
Taiteen perusopetus	-37 (-38)	63 (7)	-5 (0)	19 (-4)
AMK	67 (50)	100 (75)	42 (-50)	92 (25)
Yliopisto	78 (60)	67 (60)	33 (-60)	100 (-20)
Muu	45 (-17)	78 (0)	13 (17)	63 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ				
Alle 20	-27 (-52)	55 (14)	-5 (0)	15 (6)
20-49	-47 (-44)	37 (0)	-14 (0)	18 (-7)
50-249	0 (14)	64 (45)	-4 (-24)	50 (-8)
Väh. 250	72 (46)	94 (62)	39 (-31)	83 (23)
OPISKELIJAMÄÄRÄ				
Alle 300	-29 (-32)	46 (12)	-8 (5)	29 (-9)
300-999	-24 (-24)	52 (20)	-4 (-7)	29 (4)
1000-4999	12 (0)	58 (32)	4 (-23)	50 (5)
Väh. 5000	33 (0)	100 (50)	29 (-45)	64 (0)
ALUE				
Helsinki-Uusimaa	-10 (-22)	66 (24)	-7 (-5)	38 (-3)
Etelä-Suomi	5 (-35)	60 (25)	25 (-19)	47 (12)
Länsi-Suomi	3 (7)	53 (39)	22 (-12)	35 (4)
Pohjois- ja Itä-Suomi	-11 (-53)	58 (-7)	-6 (-31)	41 (-15)

Taulukko 3: Opiskelija- ja oppilasmäärä.

Opiskelija/oppilasmäärältään supistuneita oppilaitoksissa on hieman enemmän kuin määrää kasvattaneita kuluneen 12 kuukauden aikana. Opiskelijamäärä on laskenut lähes 40 prosentissa oppilaitoksista. Opiskelijamäärät ovat laskeneet etenkin vapaassa sivistystyössä ja taiteen perusopetuksessa. Laskua on ollut etenkin pienemmissä oppilaitoksissa.

Toteutunut kehitys on siten jatkunut laskevana. Kehitys on ollut kuitenkin vuoden takaista parempaa ammatillista koulutusta lukuun ottamatta. Kehitys on ollut selkeästi heikompaa kuin vuosi sitten ennakoitiin yliopistoja lukuun ottamatta.

Seuraavan 12 kuukauden aikana opiskelijamäärän ennakoidaan säilyvän ennallaan reilussa neljäsosassa oppilaitoksista. Hieman enemmän on oppilaitoksia, joissa opiskelija määrän arvioidaan kasvavan kuin laskevan pl. Pohjois- ja Itä-Suomi sekä Helsinki-Uusimaa. Odotukset ovat kasvavampia kuin vuosi sitten.

Kansainvälisen opiskelijamäärän lasku on pysähtynyt ja kääntynyt kasvavaksi lukuun ottamatta vapaata sivistystyötä ja taiteen perusopetusta. Kasvua on ollut yleisesti etenkin korkeakouluissa. Odotukset kasvusta ovat hyvin yleisiä seuraavan 12 kuukauden aikana. Odotukset kasvusta ovat yleisempiä kuin vuosi sitten ja myös koronaa edeltävää tasoa yleisempiä. Kasvua odotetaan kaikissa koulutusmuodoissa, kaikissa kokoluokissa ja kaikissa osin maata.

Aloituspaikat

	Koulutusmuodon aloituspaikkojen tarve toiminta-alueella kuluneen 12 kk aikana	Koulutusmuodon aloituspaikkojen tarve toiminta-alueella seuraavan 12 kk aikana	Halu ja valmius opiskelijoiden/oppilaiden aloituspaikkoihin
Kaikki	33 (29)	50 (29)	88 (77)
KOULUTUSMUOTO			
Yleissivistävä	44 (25)	56 (18)	94 (77)
Ammatillinen	46 (41)	54 (50)	83 (79)
Vapaa sivistystyö	14 (18)	32 (9)	89 (74)
Taiteen perusopetus	8 (19)	39 (22)	89 (79)
AMK	92 (71)	92 (71)	100 (86)
Yliopisto	67 (20)	100 (20)	100 (60)
Muu	-63 (-20)	88 (-20)	100 (40)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ			
Alle 20	0 (25)	10 (25)	90 (79)
20-49	4 (7)	26 (10)	79 (76)
50-249	46 (43)	71 (41)	89 (85)
Väh. 250	89 (54)	94 (54)	100 (86)
OPISKELIJAMÄÄRÄ			
Alle 300	-4 (0)	19 (19)	82 (61)
300-999	29 (39)	43 (25)	89 (82)
1000-4999	50 (27)	72 (32)	88 (75)
Väh. 5000	77 (54)	85 (54)	100 (92)
ALUE			
Helsinki-Uusimaa	45 (37)	68 (45)	90 (76)
Etelä-Suomi	53 (20)	58 (31)	90 (88)
Länsi-Suomi	33 (22)	40 (21)	87 (73)
Pohjois- ja Itä-Suomi	24 (8)	41 (0)	83 (71)

Taulukko 4: Aloituspaikat.

Kaikista vastaajista reilu 40 prosenttia näkee koulutusmuotonsa aloituspaikkojen tarpeen kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja vielä suurempi osuus (55 prosenttia) näkee tarpeen kasvavan seuraavan 12 kuukauden aikana. Vajaa puolet on kokenut aloituspaikkojen tarpeen säilyneen ennallaan ja lähes 40 prosenttia säilyvän ennallaan.

Muita useammin aloituspaikkojen tarpeen koetaan kasvaneen ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Samoissa koulutusmuodoissa aloituspaikkojen tarpeellisuus koetaan korkeammaksi myös seuraavan 12 kuukauden aikana. Koettu tarve niin kuluneen kuin seuraavan 12 kuukauden aikana on hieman muuta maata matalampaa Pohjois- ja Itä-Suomessa sekä Länsi-Suomessa.

Vuosi sitten ennakoitu tarve näyttäisi pitkälti myös toteutuneen ja jopa ylittyneen taiteen perusopetusta lukuun ottamatta. Nyt koetaan tarvetta aloituspaikkojen kasvulle yleisemmin kuin vuosi sitten tarpeen ollessa koronaa edeltävää tasoa ja jopa hiukan yli. Näin on kaikissa koulutusmuodoissa, kaiken kokoisissa koulutuksen järjestäjissä pl. pienimmät ja kaikissa osin maata.

Halu ja valmius aloituspaikkojen lisäämiseen on tarvettakin ja vuoden takaista yleisempää. Vastaajista lähes 90 prosenttia on valmis lisäämään aloituspaikkoja. Lähes kaikki loputkin ovat valmiita säilyttämään nykyiset aloituspaikkamäärät. Aloituspaikkojen lisäämishalut ja -valmiudet ovat hieman muita matalampia ammatillisissa oppilaitoksissa.

Rahoitus ja muut tulot

	Liikevaihto/ kokonaisrahoitus kuluneen 12 kk aikana	Liikevaihto/ kokonaisrahoitus seuraavan 12 kk aikana	Julkinen rahoitus kuluneen 12 kk aikana	Julkinen rahoitus seuraavan 12 kk aikana	Muu rahoitus/muut tulot kuluneen 12 kk aikana	Muu rahoitus/muut tulot seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	7(-13)	17 (-10)	29 (25)	-11 (-9)	-22 (-39)	34 (-15)
KOULUTUSMUOTO						
Yleissivistävä	25 (15)	56 (0)	44 (31)	38 (0)	-6 (-31)	31 (-33)
Ammatillinen	25 (-7)	17 (0)	39 (21)	-17 (-14)	-13 (-50)	38 (-31)
Vapaa sivistystyö	-23 (-30)	16 (0)	17 (29)	-26 (-7)	-32 (-52)	26 (-19)
Taiteen perusopetus	-11 (-19)	15 (-39)	20 (17)	-4 (-25)	-59 (-31)	23 (-22)
AMK	25 (25)	-25 (25)	25 (50)	-42 (38)	8 (0)	67 (25)
Yliopisto	67 (-40)	33 (40)	33 (0)	0 (-60)	100 (-60)	33 (40)
Muu	22 (-33)	78 (-33)	50 (17)	25 (0)	44 (-17)	44 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ						
Alle 20	-5 (-18)	9 (-5)	14 (27)	-14 (-5)	-23 (-46)	14 (-14)
20-49	-13 (-29)	7 (-18)	31 (14)	-18 (-3)	-50 (-39)	31 (-24)
50-249	7 (11)	25 (0)	27 (31)	-7 (-21)	-18 (-35)	43 (-18)
Väh. 250	56 (-8)	28 (-15)	44 (39)	0 (0)	17 (-31)	50 (15)
OPISKELIJAMÄÄRÄ						
Alle 300	0 (-17)	11 (-8)	30 (16)	-19 (-16)	-18 (-48)	18 (-22)
300-999	-3 (0)	24 (-9)	26 (26)	7 (-6)	-45 (-32)	43 (-21)
1000-4999	8 (-17)	4 (-8)	24 (16)	-27 (-13)	-15 (-36)	23 (-8)
Väh. 5000	40 (-21)	33 (-22)	40 (43)	0 (-14)	0 (-50)	67 (-7)
ALUE						
Helsinki-Uusimaa	10 (-9)	32 (-9)	39 (37)	10 (7)	-34 (-46)	43 (-18)
Etelä-Suomi	15 (-30)	15 (-5)	21 (15)	-20 (-20)	-20 (-30)	40 (5)
Länsi-Suomi	13 (-17)	6 (-3)	29 (26)	-29 (-6)	-3 (-42)	38 (-17)
Pohjois- ja Itä-Suomi	21 (13)	16 (-13)	44 (27)	-11 (-13)	-5 (-33)	11 (-29)

Taulukko 5: Koulutuksen järjestäjien rahoitus ja muut tulot.

Kaikkien vastaajien joukossa kokonaisrahoituksen saldoluku on 7 kuluneen 12 kuukauden aikana. Kokonaisuutena ajatellen rahoituksen koetaan nousseen useammin kuin laskeneen. Vastaajista lähes 50 prosenttia arvioi kokonaisrahoituksen säilyneen entisellään ja lähes 30 prosenttia kasvaneen. Rahoituksen katsoo useampi nousseen kuin laskeneen lähes kauttaaltaan pl. vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus. Rahoituksen laskua on koettu muita useammin pienemmissä oppilaitoksissa. Aiempaa harvempi odottaa rahoituksen laskevan seuraavan 12 kuukauden aikana. Tätä kautta saldolukukin on vuodentakaista korkeampi pl. korkeakoulut.

Julkinen rahoitus on kasvanut kauttaaltaan ja vastoin vuodentakaisia odotuksia. Sen sijaan muu rahoitus on laskenut – kuten vuosi sitten odotettiin. Muun rahoituksen lasku on koskettanut etenkin vapaata sivistystyötä ja taiteen perusopetusta. Taustalla lienee asiakasmaksujen kautta saatavan tulovirran hiipuminen etenkin koronan seurauksena.

Odotukset julkisen rahoituksen suhteen ovat heikommat seuraavan 12 kuukauden aikana kuin kuluneiden 12 kuukauden aikana – etenkin ammatillisessa koulutuksessa ja yliopistoissa. Vain yleissivistävässä on odotuksia julkisen rahoituksen kasvussa. Odotukset ovat samaa tasoa kuin vuosi sitten. Puolet vastaajista arvioi julkisen rahoituksen säilyvän ennallaan. Sen sijaan muun rahoituksen suhteen odotukset ovat nousevia. Odotukset ovat vuoden takaista selkeästi paremmat. Näin on kaikissa muissa koulutusmuodoissa yliopistoja lukuun ottamatta.

Henkilöstömäärä

	Henkilöstö-määrä ku-luneen 12 kk aikana	Henkilöstö-määrä seu-raavan 12 kk aikana	Opetus/tutki-mushenki-löstön määrä kuluneen 12 kk aikana	Opetus/tutki-mushenki-löstön määrä seuraavan 12 kk aikana	Muun kuin opetus/tutki-mushenki-löstön määrä kuluneen 12 kk aikana	Muun kuin opetus/tutki-mushenki-löstön määrä seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	28 (10)	23 (8)	32 (12)	26 (7)	8 (10)	7 (-2)
KOULUTUSMUOTO						
Yleissivistävä	44 (23)	44 (7)	25 (39)	25 (15)	38 (23)	6 (8)
Ammatillinen	29 (7)	29 (23)	25 (14)	29 (0)	4 (18)	8 (-11)
Vapaa sivistystyö	7 (3)	10 (3)	10 (6)	10 (-3)	-17 (3)	13 (-7)
Taiteen perusopetus	4 (3)	4 (-14)	15 (-7)	11 (-7)	0 (7)	0 (-4)
AMK	83 (38)	36 (75)	92 (50)	58 (75)	33 (38)	-8 (38)
Yliopisto	67 (20)	100 (0)	67 (20)	67 (20)	33 (0)	33 (-20)
Muu	56 (-17)	67 (17)	44 (17)	44 (17)	22 (0)	33 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ						
Alle 20	14 (5)	14 (14)	19 (9)	14 (5)	10 (9)	-5 (0)
20-49	3 (3)	-3 (-6)	17 (3)	3 (-6)	-13 (-6)	10 (-3)
50-249	32 (14)	32 (14)	29 (17)	36 (14)	18 (25)	7 (0)
Väh. 250	78 (31)	65 (23)	78 (31)	61 (31)	28 (23)	17 (-8)
OPISKELIJAMÄÄRÄ						
Alle 300	14 (0)	7 (8)	14 (20)	4 (-12)	-4 (-12)	0 (4)
300-999	10 (14)	21 (3)	21 (9)	28 (18)	4 (18)	7 (0)
1000-4999	39 (0)	35 (12)	40 (-4)	36 (17)	20 (17)	15 (-4)
Väh. 5000	67 (36)	36 (14)	73 (36)	47 (21)	20 (21)	7 (-14)
ALUE						
Helsinki-Uusimaa	28 (16)	28 (9)	36 (16)	26 (9)	18 (13)	12 (-2)
Etelä-Suomi	25 (-5)	30 (10)	30 (5)	25 (0)	5 (0)	5 (-10)
Länsi-Suomi	31 (16)	19 (23)	35 (19)	29 (16)	0 (17)	13 (0)
Pohjois- ja Itä-Suomi	42 (20)	39 (7)	37(33)	32 (0)	5 (-20)	0 (-7)

Taulukko 6: Henkilöstömäärä.

Vastaajista reilu kolmannes ilmoittaa henkilöstömääränsä kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 7 prosenttia laskeneen. Kasvu on ollut yleisempää korkeakouluissa ja yleissivistävässä sekä suuremmissa oppilaitoksissa. Vaikka odotukset olivatkin hieman kasvun puolella vuosi sitten, on henkilöstön kasvu ollut hieman odotettuakin parempaa.

Kasvua on ollut sekä opetus- ja tutkimushenkilössä että muussa henkilöstössä. Molemmissa henkilöstöryhmissä kasvu on ollut yleisempää suuremmissa oppilaitoksissa. Opetus- ja tutkimushenkilöstössä kasvu on kohdistunut etenkin korkeakouluihin ja muussa henkilöstössä myös yleissivistävään. Muussa henkilöstössä kasvua ei ole ollut taiteen perusopetuksessa eikä ammatillisessa koulutuksessa. Taiteen perusopetuksessa muun henkilöstön määrä on jopa laskenut.

Odotukset henkilöstön kasvusta seuraavan 12 kuukauden aikana ovat hieman matalammat kuin toteutuneet kuluneen 12 kuukauden aikana. Tämä pätee etenkin opetus- ja tutkimushenkilöstöön. Opetus- ja tutkimushenkilöstön määrän ennakoidaan kasvavan pl. taiteen perusopetus. Myös muun henkilöstön määrän odotetaan hieman kasvavan pl. ammattikorkeakoulut. Kaikkein pienimmissä koulutuksen järjestäjissä muun henkilöstön määrän ei uskota kasvavan.

Odotukset ovat kauttaaltaan parempia kuin vuosi tai kaksi sitten. Vuosi sitten olleet odotukset näyttäisivät ylittyneen kuluneen 12 kuukauden aikana.

Rekrytointiongelmat

	Rekrytointiongelmat kuluneen 12 kk aikana	Rekrytointiongelmat seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	20 (-3)	23 (0)
KOULUTUSMUOTO		
Yleissivistävä	31 (17)	25 (0)
Ammatillinen	21 (8)	21 (0)
Vapaa sivistystyö	0 (-8)	17 (4)
Taiteen perusopetus	12 (-11)	8 (-4)
AMK	42 (-25)	67 (-25)
Yliopisto	33 (0)	33 (40)
Muu	45 (17)	22 (0)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	14 (-11)	29 (5)
20-49	4 (-3)	0 (0)
50-249	37 (4)	22 (-4)
Väh. 250	28 (-8)	56 (0)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	18 (9)	14 (5)
300-999	18 (-9)	11 (-9)
1000-4999	25 (-4)	33 (9)
Väh. 5000	20 (-8)	47 (-8)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	17 (0)	15 (0)
Etelä-Suomi	28 (0)	50 (0)
Länsi-Suomi	26 (-3)	23 (0)
Pohjois- ja Itä-Suomi	17 (-7)	28 (7)

Taulukko 7: Rekrytointiongelmat.

Vastaajista vajaa 30 prosenttia arvioi rekrytointiongelmien kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana. Samoin noin 30 prosenttia arvioi rekrytointiongelmien kasvavan seuraavan 12 kuukauden aikana. Kokonaisuutena rekrytointiongelmien arvioidaan kasvaneen – toisin kuin vuosi sitten ennakointiinkin – ja kasvavan edelleen.

Rekrytointiongelmia on kasvavassa määrin kohdattu kaikissa koulutusmuodoissa pl. vapaa sivistystyö. Kasvavia ongelmia on kohdattu kaiken kokoisissa koulutuksen järjestäjissä ja kaikissa osin maata. Samoin rekrytointiongelmien odotetaan kasvavan kaikissa koulutusmuodoissa, kaiken kokoisissa koulutuksen järjestäjissä ja kaikissa osin maata.

Investoinnit

	Investoinnit kuluneen 12 kk aikana	Investoinnit seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	28 (17)	22 (7)
KOULUTUSMUOTO		
Yleissivistävä	63 (23)	50 (31)
Ammatillinen	42 (7)	17 (7)
Vapaa sivistystyö	13 (6)	36 (0)
Taiteen perusopetus	50 (25)	-4 (-7)
AMK	8 (25)	0 (13)
Yliopisto	33 (-20)	33 (0)
Muu	38 (33)	63 (17)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ		
Alle 20	14 (23)	27 (0)
20-49	32 (17)	21 (3)
50-249	50 (21)	29 (24)
Väh. 250	11 (8)	6 (0)
OPISKELIJAMÄÄRÄ		
Alle 300	33 (20)	33 (12)
300-999	39 (29)	14 (15)
1000-4999	23 (-4)	27 (-4)
Väh. 5000	13 (22)	7 (7)
ALUE		
Helsinki-Uusimaa	32 (18)	24 (7)
Etelä-Suomi	10 (15)	26 (25)
Länsi-Suomi	29 (13)	29 (6)
Pohjois- ja Itä-Suomi	11 (27)	33 (13)

Taulukko 8: Investoinnit.

Vastaajista 42 prosenttia ilmoittaa aineellisten investointiensa kasvaneen kuluneen 12 kuukauden aikana ja 44 prosenttia säilyneen entisellään. Investoinnit ovat kasvaneet kaikissa koulutusmuodoissa, kaiken kokoisissa koulutuksen järjestäjissä ja kaikissa osin maata. Vapaassa sivistystyössä ja ammattikorkeakouluissa investointeja lisänneiden osuus suhteessa vähentäneisiin on muita matalampi. Pienemmissä kasvu on ollut suurempia yleisempää. Investointien kasvu on kaiken kaikkiaan hieman yleistynyt vuodentakaisesta. Vuosi sitten olleet odotukset näyttäisivät ylittyneen.

Hieman toteutunutta harvinaisempaa arvioidaan investointien kasvun olevan seuraavan 12 kuukauden aikana. Näin on kaikissa koulutusmuodoissa vapaata sivistystyötä ja yliopistoja lukuun ottamatta. Ammattikorkeakouluissa ja taiteen perusopetuksessa ei ole odotuksia investointien kasvusta. Taiteen perusopetuksessa ennakoidaan jopa pientä laskua investoinneissa. Kokonaisuutena odotukset investointien kasvusta ovat kuitenkin yleistyneet verrattuna pariin edelliseen vuoteen. Myös odotukset investointien kasvusta ovat yleisempiä pienemmissä koulutuksen järjestäjissä.

Koulutusvienti

	Koulutusvienti kuluneen 12 kk aikana	Koulutusvienti seuraavan 12 kk aikana
Kaikki	0 (8)	34 (-1)
Viejät	0 (-41)	59 (-6)

Taulukko 9: Koulutusvienti.

Barometrissa koulutusviennille annettiin seuraava määritelmä: Koulutusviennissä koulutus- ja opetuspalveluiden asiakkaat, jotka voivat olla yksityishenkilöitä, yksityisten tai julkisten sektoreiden edustajia tai järjestöjä, ovat ulkomailla, mutta itse koulutuksen ei tarvitse tapahtua Suomen ulkopuolella, vaan vientiä on myös maksullisen koulutuksen järjestäminen Suomessa maksajan tai asiakkaan ollessa ulkomainen.

Yllä mainitusti vastaajista 28 prosenttia ilmoitti tekevänsä koulutusvientiä: 22 prosenttia pääsääntöisesti suoraan koulutusorganisaationa ja 6 prosenttia pääsääntöisesti erillisen koulutusvientiyhtiön kautta.

Kaikkiin vastaajiin suhteutettuna 14 prosentilla koulutusvienti oli kasvanut kuluneen 12 kuukauden aikana ja 14 prosentilla laskenut.

Seuraavan 12 kuukauden aikana 36 prosenttia arvioi koulutusviennin kasvavan ja vain 2 prosenttia laskevan.

Koulutusvientiä tekevistä 26 prosentilla vienti oli laskenut kuluneen 12 kuukauden aikana ja 26 prosentilla puolestaan kasvanut. Kasvua saaneiden osuus on säilynyt entisellään, mutta laskeneiden osuus supistunut selkeästi. Seuraavan 12 kuukauden aikana 4 prosenttia viejistä ennakoi koulutusviennin laskevan ja peräti 63 prosenttia kasvavan.

Odotukset koulutusviennin ennallaan säilymisestä ovat siten realisoituneet. Sen sijaan odotuksia kasvusta lähitulevaisuudessa on nyt virinnyt. Syynä lienee pitkälti koronan aiheuttamat esteet ja usko näiden esteiden poistumiseen lähitulevaisuudessa.

Taloudellinen tulos

	Viimeisimmän tilinpäätöksen ylijäämäisyys	Viimeisimmän tilinpäätöksen jäämän kehitys	Kuluvan tilikauden jäämän kehitys
Kaikki	42 (42)	22 (8)	-18 (4)
KOULUTUSMUOTO			
Yleissivistävä	31 (25)	19 (8)	-38 (15)
Ammatillinen	58 (19)	22 (7)	-13 (14)
Vapaa sivistystyö	27 (26)	7 (16)	-30 (-3)
Taiteen perusopetus	48 (-19)	40 (-15)	-46 (-4)
AMK	75 (38)	42 (25)	25 (38)
Yliopisto	33 (20)	33 (0)	33 (-20)
Muu	38 (0)	13 (-50)	0 (17)
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ			
Alle 20	14 (18)	18 (0)	-36 (14)
20-49	48 (12)	22 (14)	-33 (-6)
50-249	36 (25)	12 (14)	-11 (3)
Väh. 250	72 (0)	39 (0)	17 (8)
OPISKELIJAMÄÄRÄ			
Alle 300	11 (12)	4 (4)	-41 (17)
300-999	52 (25)	32 (15)	-32 (-12)
1000-4999	56 (-4)	29 (-8)	4 (4)
Väh. 5000	53 (21)	22 (22)	14 (14)
ALUE			
Helsinki-Uusimaa	39 (2)	15 (5)	-20 (0)
Etelä-Suomi	58 (15)	30 (10)	-22 (0)
Länsi-Suomi	57 (36)	40 (13)	-3 (7)
Pohjois- ja Itä-Suomi	61 (36)	50 (7)	0 (31)

Taulukko 10: Koulutuksen järjestäjien taloudellinen tulos.

Vastaajista 58 prosentilla viimeisin tilinpäätös on ollut ylijäämäinen, 26 prosentilla tasapainossa ja 16 prosentilla alijäämäinen. Ylijäämäisyys on ollut alijäämäisyyttä yleisempää kaikissa koulutusmuodoissa ja kokoluokissa. Kaikkein pienemmissä koulutuksen järjestäjissä ei kuitenkaan yhtä yleisesti kuin suuremmissa.

Kokonaisuutena jäämäisyys on parantunut viimeisimmässä tilinpäätöksessä edelliseen verrattuna. Etenkin ammattikorkeakouluissa ja taiteen perusopetuksessa tilanne parantui viimeisimmässä tilinpäätöksessä. Samoin suuremmissa koulutuksen järjestäjissä tilanne parantui yleisemmin.

Kuluvan tilikauden jäämän suhteen ollaan pessimistisempiä. Vastaajista 18 prosenttia odottaa ylijäämän kasvavan tai alijäämän supistuvan toteutuneen 40 prosentin sijaan. Alijäämän kasvamista tai ylijäämän supistumista odottavia on 36 prosenttia toteutuneen 19 prosentin sijaan. Odotukset ovat toteutunutta heikommat kaikissa koulutusmuodoissa yliopistoja lukuun ottamatta. Suuremmissa koulutuksen järjestäjissä odotukset ovat pienempiä paremmat.

Kokonaisuutena taloudellinen tilanne näyttäytyy kuitenkin vuoden takaista parempana, vaikka hiukan pessimistisiä ollaan kuluvan tilikauden suhteen. Selkeimmin kannattavuuden kanssa näytettäisiin kamppailtavan jatkossakin taiteen perusopetuksessa – ainakin osin koronatilanteesta johtuen.

Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutukset

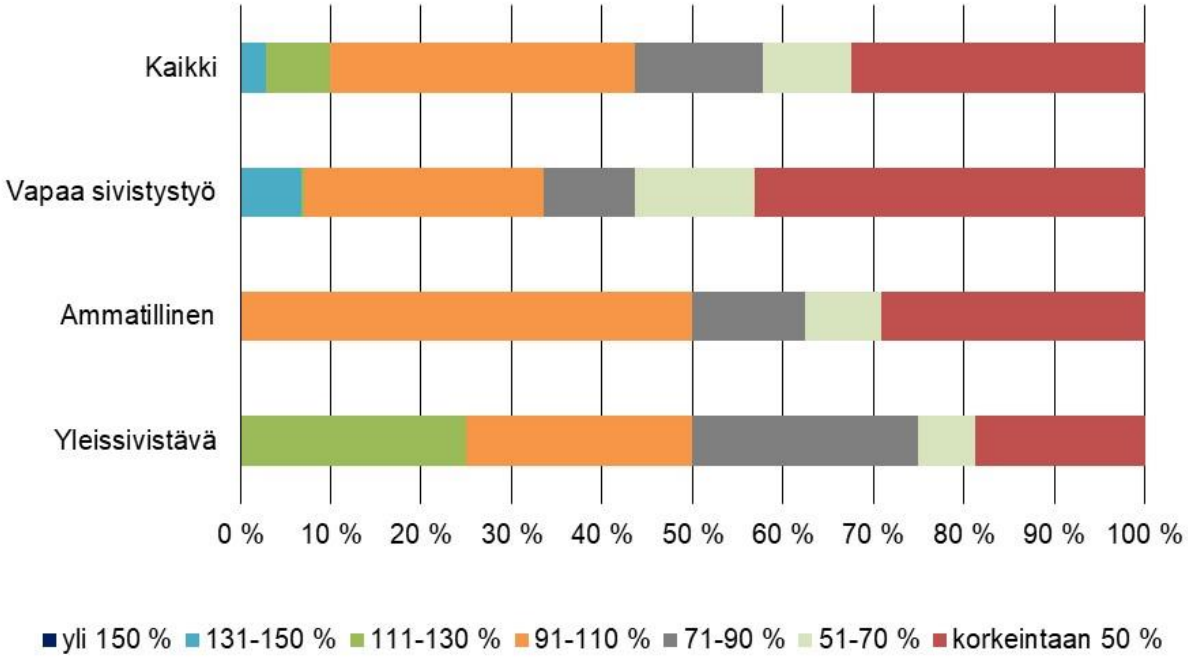

Kuvio 1: Koulutuksen järjestäjän oppivelvollisuuden laajenemiseen saaman rahoituksen suhde laajenemisen aiheuttamiin kustannuksiin koulutusmuodoittain 2021.

Yleissivistävän ja ammatillisen sekä vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjistä reilu 40 prosenttia arvioi oppivelvollisuuden laajenemisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen saamansa rahoituksen alittavan selkeästä aiheutuvat kustannukset kuluvana vuonna. Vajaat 60 prosenttia arvioi rahoituksen ja kustannusten olevan suunnilleen tasapainossa. Loput 3 prosenttia arvioi rahoituksen ylittävän selvästi kulut kuluvana vuonna.

Etenkin vapaassa sivistystyössä arvioidaan kulujen ylittävän selvästi rahoituksen – 55 prosenttia. Yli 40 prosenttia arvioi rahoituksen kattavan korkeintaan puolet kuluista. Samoin ammatillisessa koulutuksessa iso osa (lähes 40 prosenttia) vastaajista arvioi rahoituksen kattavan korkeintaan 70 prosenttia kuluista. Loputkin arvioivat rahoituksen jäävän kulujen alle tai korkeintaan kulujen tasolle. Pienemmissä järjestäjissä arviodiaan suurempia yleisemmin kulujen ylittävän rahoituksen.

Yleissivistävässä koulutuksessa saamansa rahoituksen arvioi olevan selvästi alimitoitettua sen sijaan neljännes ja samoin neljännes rahoituksen jopa ylittävän selkeästi kulut. Puolet arvioi rahoituksen vastaavan varsin hyvin kuluja.

Esimerkkinä iso ammatillisen koulutuksen järjestäjä on oppivelvollisuuden laajenemisen myötä kasvaneiden opiskelija määrien johdosta palkannut 40 uutta henkilöä opetukseen ja ohjaukseen sekä vuokrannut uutta tilaa noin 6000 m2. Tästä huolimatta järjestäjä on myös joutunut kasvattamaan ryhmäkokoja ja aloittamaan uutta "satelliittiopetusta". Yleisemminkin tilarajoitteita on koettu, ryhmäkokoja on jouduttu kasvattamaan, suunnittelu, it-, opetus- ja avustavaa henkilöstöä on lisätty, heikompien valmiuksien vuoksi opettajilta vaaditaan myös yksilöllisempää opetusta ja ohjausta.

TOIMIALAKATSAUS

KOULUTUSALA – JÄRJESTÄJÄT, HENKILÖSTÖ JA RAHOITUS

Koulutuksen järjestäjien määrä

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2020 lopussa oli toiminnassa 691 koulutuksen järjestäjää. Uusia koulutuksen järjestäjiä tuli 10. Koulutuksen järjestäjiä oli kuitenkin kaiken kaikkiaan 13 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Koulutuksen järjestäjistä 49 prosenttia oli kuntia tai kuntayhtymiä, 4 prosenttia valtion yksiköitä ja 45 prosenttia yksityisiä. Loput toimivat Ahvenanmaalla. Alla olevassa taulukossa koulutuksen järjestäjiä on jaoteltu koulutusmuodoittain Vipusesta kerättynä. Määrä eroaa edellä esitetystä, koska sama koulutuksen järjestäjä voi toimia eri koulutusmuodoissa.

Yleissivistävät koulut sekä kansalaisopistot toimivat valtaosaksi osana kuntia. Perusopetuksen järjestäjistä kuitenkin neljäsosa on yksityismuotoisia. Taiteen perusopetuksen järjestäjistä yli puolet toimii yksityisessä muodossa. Ammatillisessa opetuksessa valtaosa järjestäjistä on yksityisiä. Muissa koulutusmuodoissa koulutuksen järjestäjät ovat (lähes) kokonaan yksityismuotoisia.

	YHTEENSÄ	Yksityiset	Valtio	Kunta	Kuntayhtymä
Perusopetus	414	104	5	294	11
Lukiot	269	43	3	217	6
Kansanopistot	76	68	0	3	5
Kansalais- ja työväenopistot	173	24	0	146	3
Urheiluopistot	11	10	0	0	1
Kesäyliopistot	20	16	0	1	3
Opintokeskukset	12	12	0	0	0
Taiteen perusopetus	132	75	0	54	3
Ammatillinen koulutus	137	94	1	9	33
AMK	22	22	0	0	0
Yliopistot	13	13	0	0	0

Taulukko 11: Koulutuksen järjestäjien määrät koulutusmuodoittain 2020. (Lähde: Vipunen.)

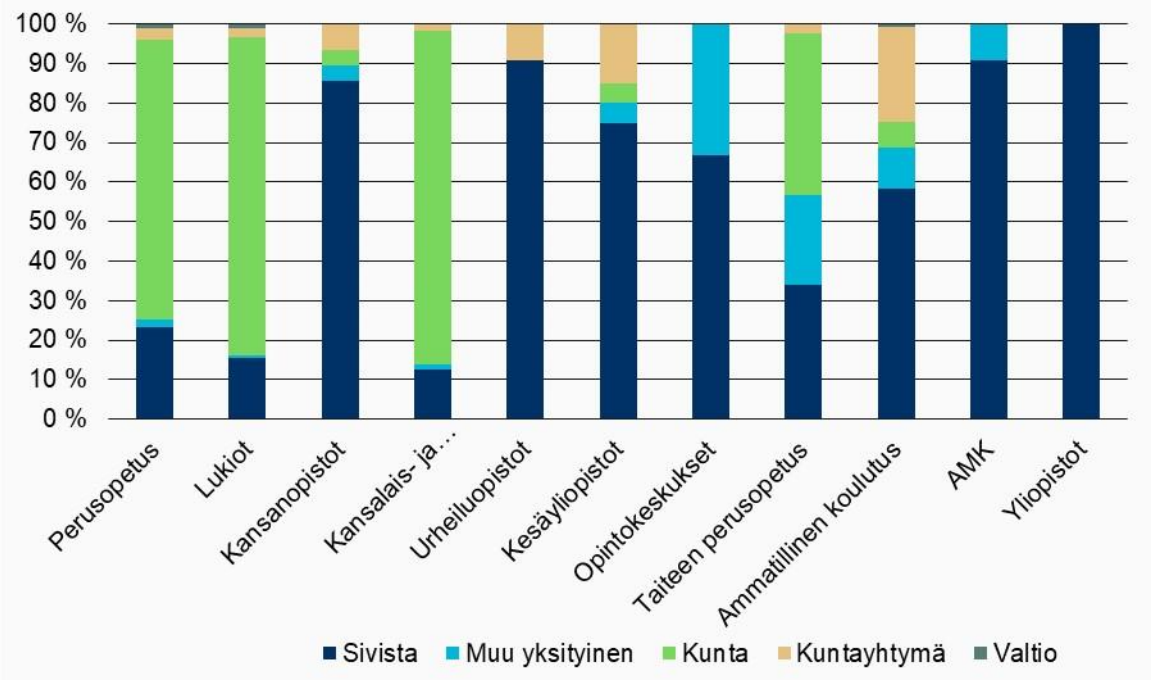

Kuvio 2: Koulutuksen järjestäjien jakautuminen koulutusmuodoittain 2020. (Lähde: Vipunen.)

Oppilaitosten määrä

Tilastokeskuksen mukaan oppilaitoksia oli 3 105 vuonna 2020. Oppilaitosten määrä laski 72. Näissä opiskeli 1,8 miljoonaa opiskelijaa syksyllä 2020. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa näistä oli noin 1,3 miljoonaa.

Peruskouluja oli toiminnassa 2 130 kappaletta, joista vuosiluokat 1–9 käsittäviä yhtenäiskouluja oli 22 prosenttia. Yhtenäiskoulujen osuus peruskouluista on kymmenessä vuodessa kasvanut 8 prosenttiyksikköä. Peruskouluissa opiskeli kokonaisuutena 556 000 oppilasta (ei sisällä peruskoulujen 10 800 esikoululaista eikä 6 700 kotiopetuksessa, ulkomailla, 10. luokalla muualla ja aikuisten perusopetuksessa olevaa). Näistä erityiskouluja oli 61 kouluttaen 3 500 oppilasta. Kaikkien peruskoulujen koko on kasvanut kymmenen vuoden aikana, mutta erityisesti on kasvanut yhtenäiskoulujen keskikoko: 30 prosenttia.

Lukioita oli 335, joissa opiskeli 114 000 opiskelijaa. Perus- ja lukioasteen sisältäviä kouluja oli 40, joissa opiskeli 28 000 oppilasta. Kansalaisopistoja oli 174 ja näissä opiskeli 405 000 opiskelijaa syksyllä 2020. Ammatillisia oppilaitoksia oli 82 ja musiikkioppilaitoksia oli 83. Ammatillisissa oppilaitoksissa peruskoulutuksessa opiskelijoita oli 209 000. Muissa 40 ammatillisessa erityis-, erikois- ja aikuisoppilaitoksessa opiskeli noin 39 000 opiskelijaa. Musiikkioppilaitoksissa opiskelijoita oli 59 000. Muissa oppilaitosmuodoissa opiskelijamäärät jäävät yllä mainittujen alle.

Korkeakouluista yliopistoja oli 13 ja ammattikorkeakouluja 24 sisältäen poliisiammattikorkeakoulun ja Ahvenanmaan ammattikorkeakoulun. Ammattikorkeakouluissa opiskeli 153 000 ja yliopistoissa 160 000 opiskelijaa.

Edellä mainittu tilasto ei sisällä kaikkia taiteen perusopetuksen järjestäjiä ja oppilaitoksia.

Opetushallituksen keväällä 2020 julkaiseman selvityksen mukaan taiteen perusopetuksen oppilaitoksia on 424. Näistä opetus- ja kulttuuriministeriön tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä on 139 oppilaitosta.

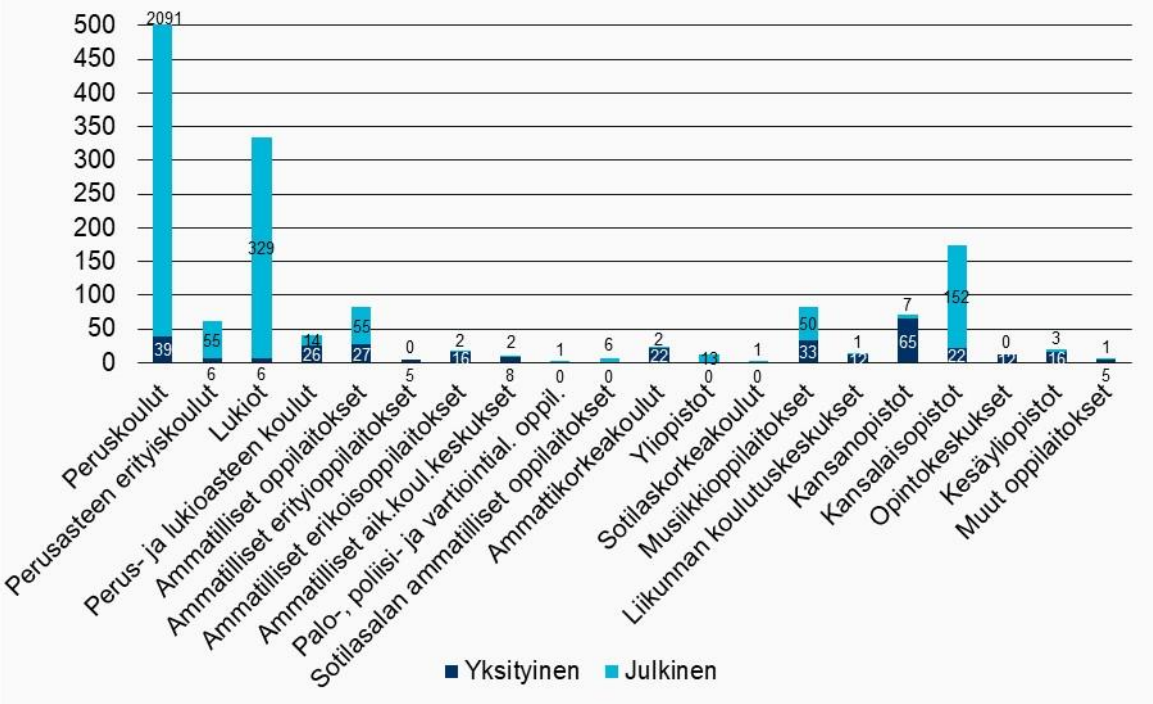

Kuvio 3: Oppilaitosten määrät koulutusmuodoittain 2020. (Lähde: Tilastokeskus.)

Henkilöstö

Tilastokeskuksen mukaan koulutusala työllistää 189 000 henkilöä, joka vastaa 7,5 prosenttia työllisistä. Yksityiset koulutuksen järjestäjät työllistävät vajaan kolmasosan koulutusalan henkilöstöstä.

Opetushenkilöstöä on reilu kaksi kolmasosaa henkilöstöstä – muuta henkilöstöä vastaavasti vajaa kolmasosa. Opetushenkilöstöstä kolme neljäsosaa on naisia. Korkeakouluopettajista reilu puolet on naisia, kun varhaiskasvatuksen- ja perusopetuksen alakoulujen opettajista 87 prosenttia.

Opetushallituksen tiedonkeruun perusteella perusopetuksen opettajista 95 prosenttia on muodollisesti päteviä. Lukioiden opettajista peräti 97 prosenttia. Ammatillisen koulutuksen opettajista 93 prosenttia sekä vapaan sivistystyön opettajista 85 prosenttia oli muodollisesti päteviä vuonna 2019.

Jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä asiantuntijavaihtoon osallistui 84 prosenttia opettajista vuonna 2018. Kun huomioon otetaan epäformaalimmat tavat, mm. työpaikalla osaamisen kehittäminen, täydentää osaamista, osaamisen kehittäminen kattaa noin 93 prosenttia opettajista. Tämä on hieman alle OECD-maiden keskitason, mutta toisaalta suomalaisten opettajien koulutustaso on korkea: opettajat suorittavat pääsääntöisesti ylemmän korkeakoulututkinnon.

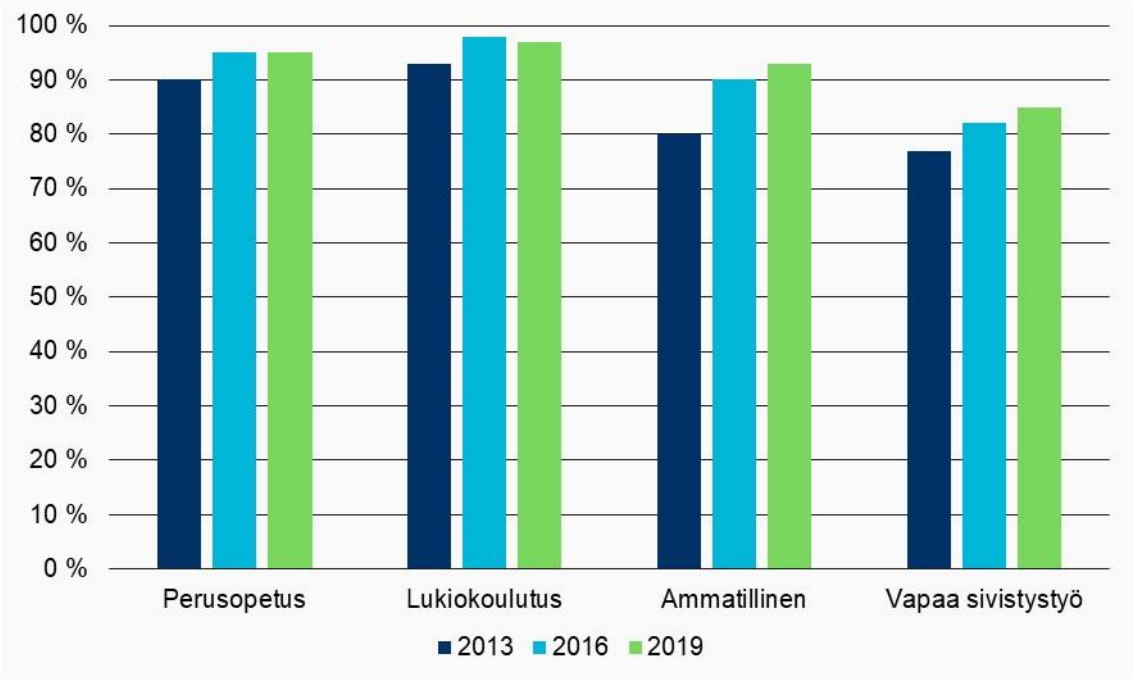

Kuvio 4: Opettajien muodollinen pätevyys. (Lähde: OPH, Opettajat ja rehtorit.)

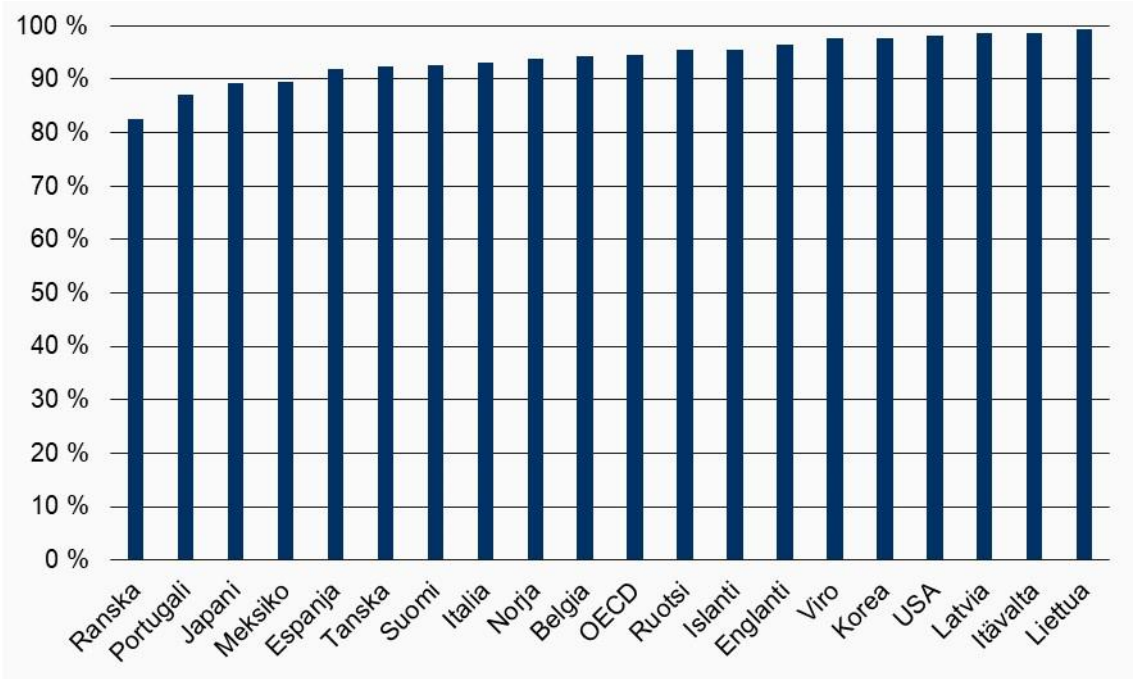

Kuvio 5: Opettajien osallistuminen osaamisen kehittämiseen kuluneen 12 kk aikana (Lähde: OECD, TALIS, 2018.)

OECD:n vertailujen mukaan opettajien ansiot vastaavat Suomessa muiden korkeakoulutettujen ansiotasoa.

Tilastokeskuksen mukaan yliopisto- ja korkeakouluopettajien keskiansio oli noin 4 700 vuonna 2020. Ammatillisen opettajan keskiansio oli reilut 4 000 euroa. Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat ansaitsivat keskimäärin hieman reilut 4 000 euroa. Peruskoulun alaluokkien opettajat ja lastentarhaopettajat ansaitsivat noin 3 250 euroa.

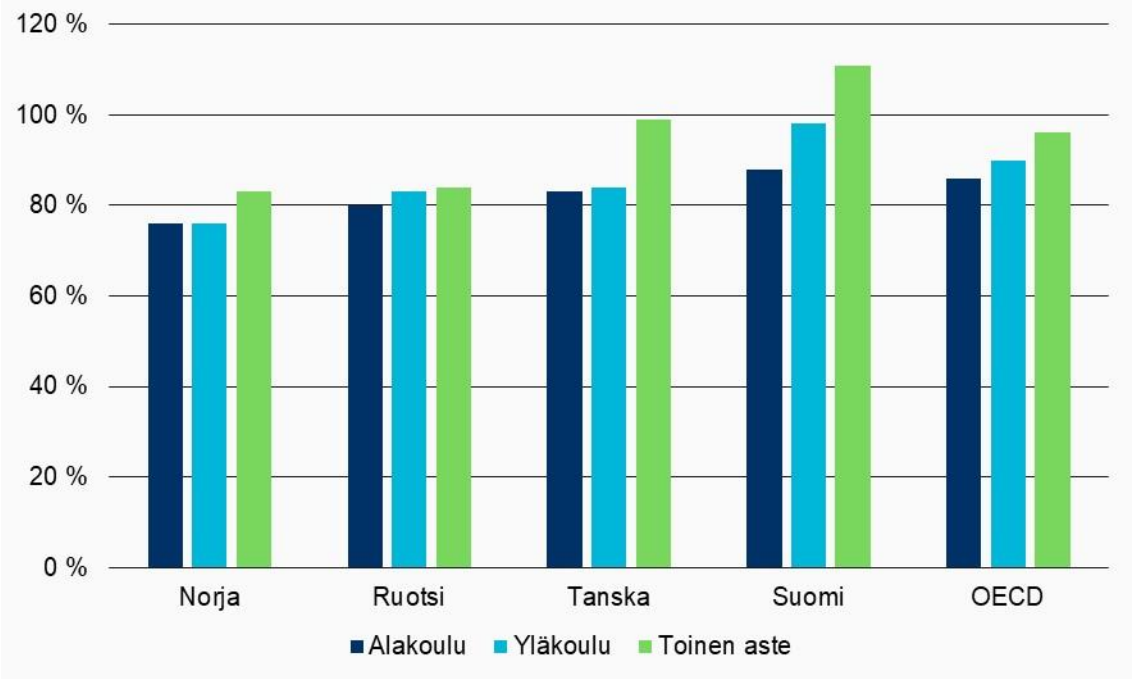

Kuvio 6: Opettajien ansiot suhteessa korkeakoulutettuihin 2020. (Lähde: OECD.)

Julkinen rahoitus ja koulutusmenot

Tilastokeskuksen mukaan julkiset menot koulutukseen ovat laskeneet jopa nimellisesti joinakin viime vuosina. Reaalista laskua tapahtui hieman myös edellisellä vuosikymmenellä. Reaalisesti koulutuksen julkinen rahoitus on vaihdellut kolme viimeisintä vuosikymmentä 12–14 miljardin euron välillä. Suhteessa BKT:hen panostus koulutukseen on ollut trendinomaisesti laskussa. Nykyään panostus on reilut 5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä on päälle OECD-maiden keskiarvon 5 prosenttia ja EU-maiden keskiarvon 4,5 prosenttia. Muissa Pohjoismaissa, USA:ssa ja Iso-Britanniassa koulutuspanostus suhteessa BKT:hen on 0,5–1,5 prosenttiyksikköä korkeampaa.

Myös suhteutettuna koko julkiseen talouteen koulutuksen osuus on laskenut Suomessa ollen nykyään noin 10 prosenttia. Tämä on alle OECD-maiden keskiarvon 10,7 prosenttia, mutta toisaalta hieman päälle EU-maiden keskiarvon 9,5 prosenttia. Muissa Pohjoismaissa, USA:ssa, Iso-Britanniassa ja Koreassa koulutusmenon osuus on 12–13 prosenttia julkisesta taloudesta.

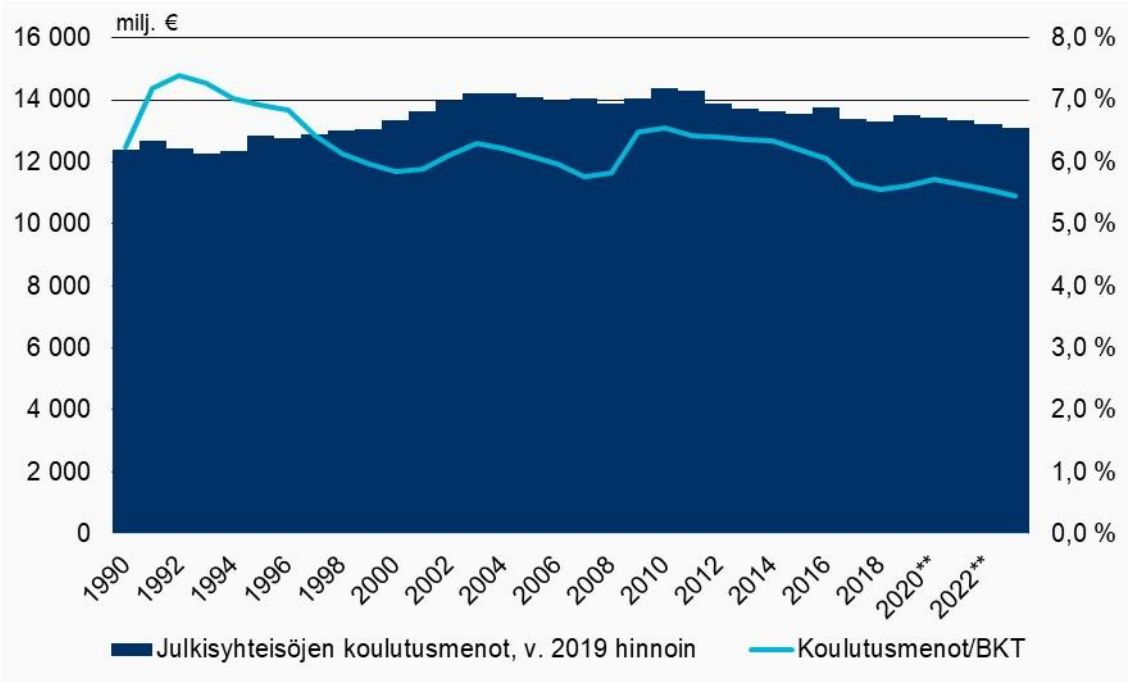

Kuvio 7: Julkinen panostus koulutukseen. (Lähde: Tilastokeskus, 2020**–23** Sivista.)

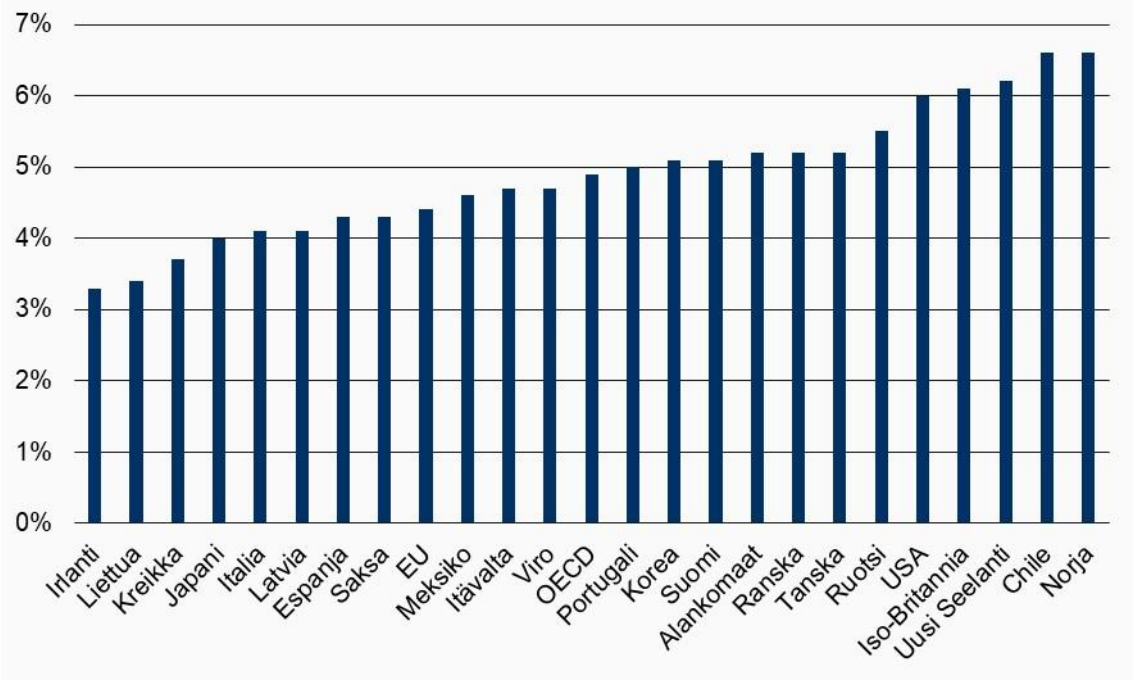

Kuvio 8: Koulutuspanostukset suhteessa BKT:hen 2018. (Lähde: OECD.)

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 esiopetuksessa ja lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjien menot opiskelijaa kohden ovat 6 000 euroa vuodessa ja ne ovat säilyneet reaalisesti lähes muuttumattomina reilun vuosikymmenen ajan. Perusopetuksessa panostus oppilasta kohden on 9 100 euroa, panostuksen hieman noustuakin. Ammattikorkeakoulutuksessa meno on ollut hieman laskeva ollen nykyään 6 900 euroa per opiskelija. Reaalisesti merkittävin lasku on tapahtunut ammatillisessa koulutuksessa. Nykyään panostus opiskelijaa kohden on 7 300 euroa, kun vielä vuosikymmenen alussa panostus oli 9 000. Yliopisto-opiskelijaa kohden meno on vajaat 15 000 euroa. Reaalinen taso on säilynyt.

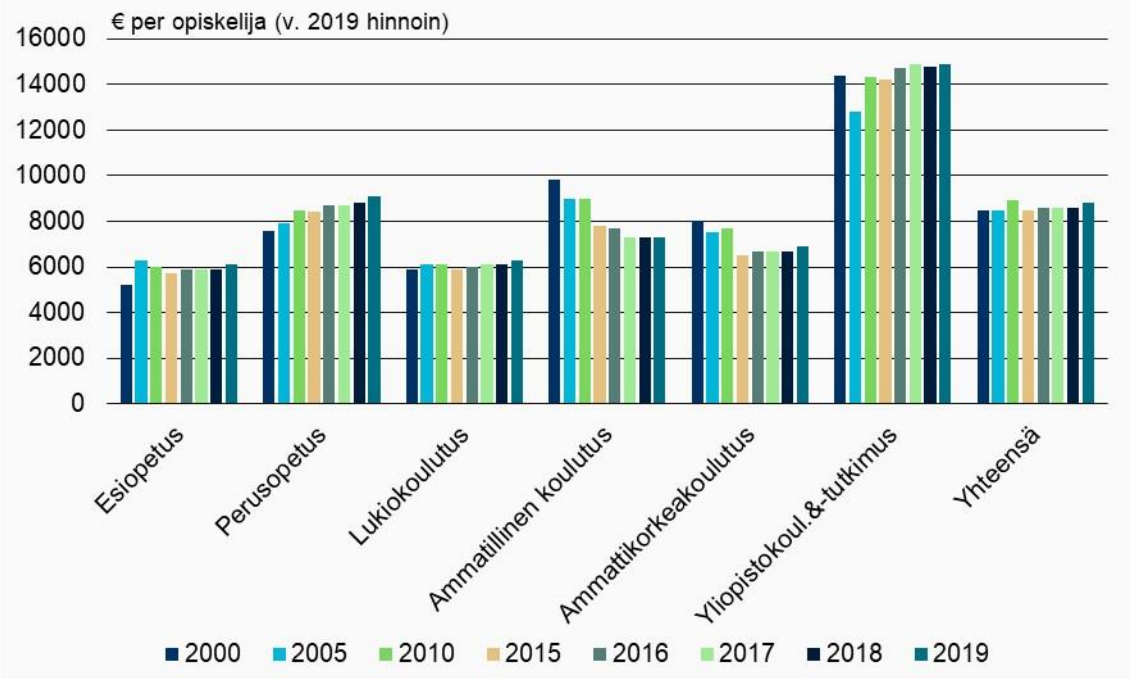

Kuvio 9: Reaaliset käyttömenot per opiskelija vuodessa. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan koulutuksen menoista lähes puolet on palkkoja ja muita palkansaajakorvauksia. Lisäksi sivukulut muodostavat 14 prosenttia menoista. Siten henkilöstömenot ovat reilut 60 prosenttia koulutusmenoista. Reilu viidennes menoista muodostuu tavaroiden ja palveluiden ostoista. Pääomainvestoinnit vievät lähes kaiken lopun – 15 prosenttia – menoista.

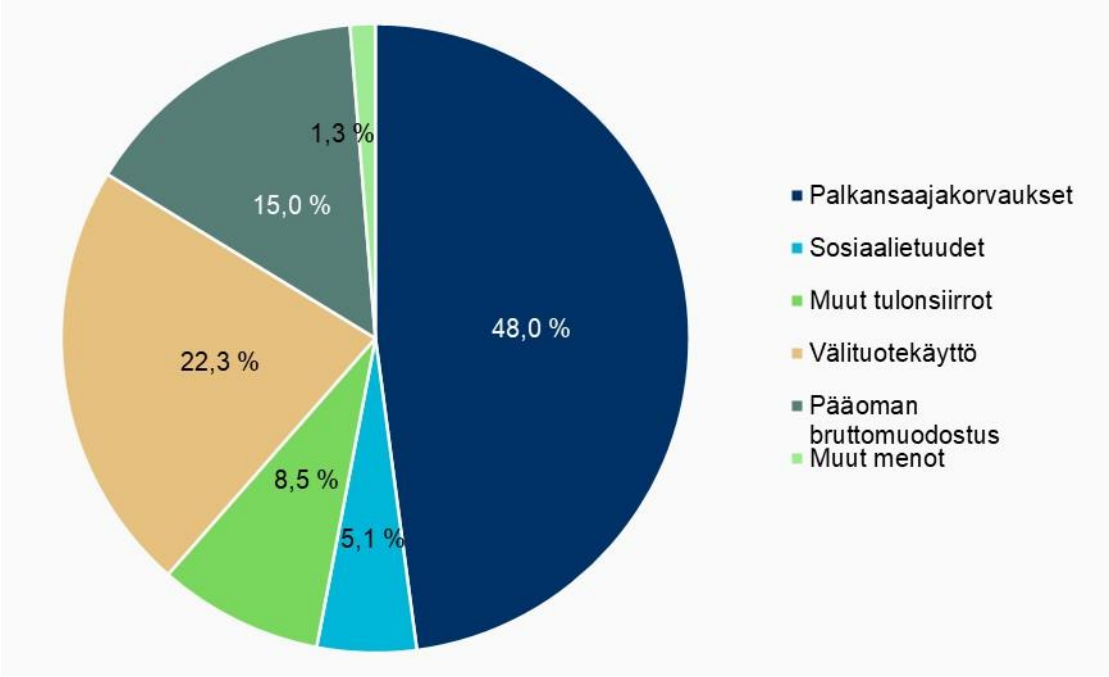

Kuvio 10: Koulutusmenojen rakenne. (Lähde: Tilastokeskus.)

OPISKELIJAT JA OSAAMINEN

Aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn koulutukseen osallistui 18–64 -vuotiaista vuonna 2017 joka toinen eli 1,6 miljoonaa henkeä Tilastokeskuksen mukaan. Arviona voi sanoa, että koulutuksen järjestäjien koulutukseen osallistuu lähemmäs 2,5 miljoonaa suomalaista vuodessa tutkinto- ja aikuisopiskelijoina. Jos otetaan huomioon muiden järjestämä koulutus ja epäformaalimmat opiskelun muodot, kuten yksittäiset luennot ja esitelmät, suomalaisista yli puolet kouluttautuu vuosittain.

Tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistui noin 1,3 miljoonaa opiskelijaa vuonna 2019. Opiskelijoiden määrä on ollut kasvussa peruskoulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa. Lukiokoulutuksessa on ollut hieman laskeva trendi – viimeisintä vuotta lukuun ottamatta. Samoin yliopistokoulutuksessa opiskelijoiden määrä on ollut laskeva – paria viimeisintä vuotta lukuun ottamatta. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden määrä on ollut kasvava lukuun ottamatta aivan viime vuosia.

Perusasteen jälkeisessä tutkintoon johtavissa koulutuksessa oli 50 100 ulkomaalaista (kansalaisuus muu kuin suomi) opiskelijaa vuonna 2019. Määrä on 7 prosenttia kaikista opiskelijoista (vieraskielisiä 11 prosenttia). Eniten ulkomaalaisia opiskelijoita oli ammatillisessa koulutuksessa, 9 prosenttia, ja vähinten lukiokoulutuksessa, 2 prosenttia. Ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa ulkomaalaisia opiskelijoita oli 7 prosenttia.

	Uudet opiskelijat	Opiskelijat	Valmistuneet
Ammatillinen peruskoulutus	107 886	255 809	47 320
Ammattikorkeakoulutus	46 461	148 795	28 735
Yliopistokoulutus	30 152	155 656	35 524
Oppisopimuskoulutus	20 191	54 346	16 881
YHTEENSÄ	204 690	614 606	128 460

Taulukko 12: Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijat ja valmistuneet 2020. (Lähde: Tilastokeskus.)

Koulutukseen hakeutuminen ja sijoittuminen

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 peruskoulun päättäneistä lähes kaikki 9. luokan päättäneet hakivat välittömästi jatko-opintoihin. Hakematta jätti vain vajaa prosentti. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa ei jatkanut 6,6 prosenttia. Näistäkin yli puolet jatkoi valmistavassa koulutuksessa.

Lukiokoulutuksessa jatkoi heti peruskoulun jälkeen 53 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 40 prosenttia. Vuonna 2018 tutkintotavoitteisen ja valmistavan koulutuksen ulkopuolelle jääneistäkin valtaosa jatkoi tutkintokoulutuksessa 2019.

Vuoden 2019 kevään uusista ylioppilaista jatko-opiskelupaikkaa haki 81 prosenttia.

Uusista ylioppilaista 70 prosenttia ei kuitenkaan jatkanut tutkintoon johtavassa koulutuksessa ylioppilaaksitulovuonna.

Reilussa kymmenessä vuodessa jatko-opintojen ulkopuolelle jääneiden osuus uusista ylioppilaista on kasvanut 18 prosenttiyksikköä.

Etenkin naisten ja ammattikorkeakoulutuksessa välittömästi jatkavien osalla on tapahtunut laskua: vuonna 2007 ammattikorkeakoulussa opintoja välittömästi jatkoi 20 prosenttia, kun vuonna 2019 enää vajaa 10 prosenttia.

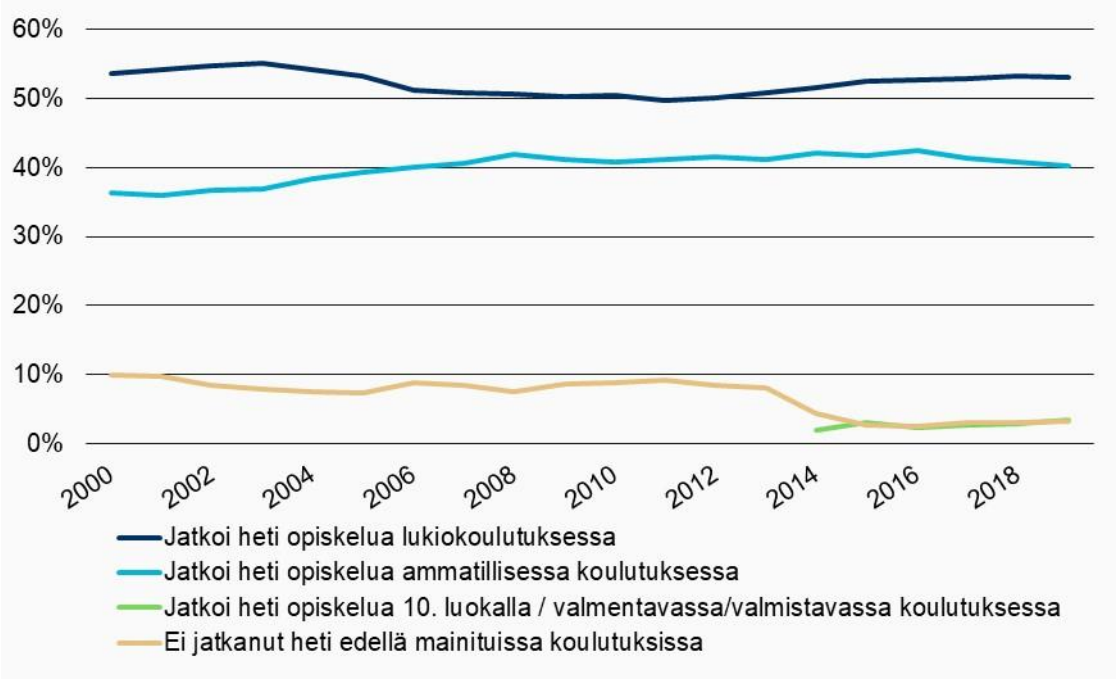

Kuvio 11: Peruskoulun jälkeen sijoittuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

Useilla ylioppilailla tutkinto-opintojen jatkamisen viivästyminen ei jää yhteen vuoteen: Vuoden 2016 uusista ylioppilaista välittömästi jatkoi tutkintoon johtavassa koulutuksessa 29 prosenttia. Vuoden 2017 loppuun mennessä jatkajia oli 53 prosenttia, vuoden 2018 loppuun mennessä 66 prosenttia ja vuoden 2019 loppuun mennessä 72 prosenttia.

Toisaalta ammattikorkeakoulutuksen päivätoteutuksessa vuonna 2019 aloittaneista oli jo aiemmin suorittanut 11 prosenttia sekä ylioppilas- että ammatillisen tutkinnon. Korkeakoulututkinnon oli suorittanut 7 prosenttia. Ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijoista 16 prosenttia oli suorittanut ammatillisen tutkinnon aiemmin. Sekä ylioppilas- että ammatillisen tutkinnon oli suorittanut 3 prosenttia ja ylioppilastutkinnon 6 prosenttia. Korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 5 prosenttia.

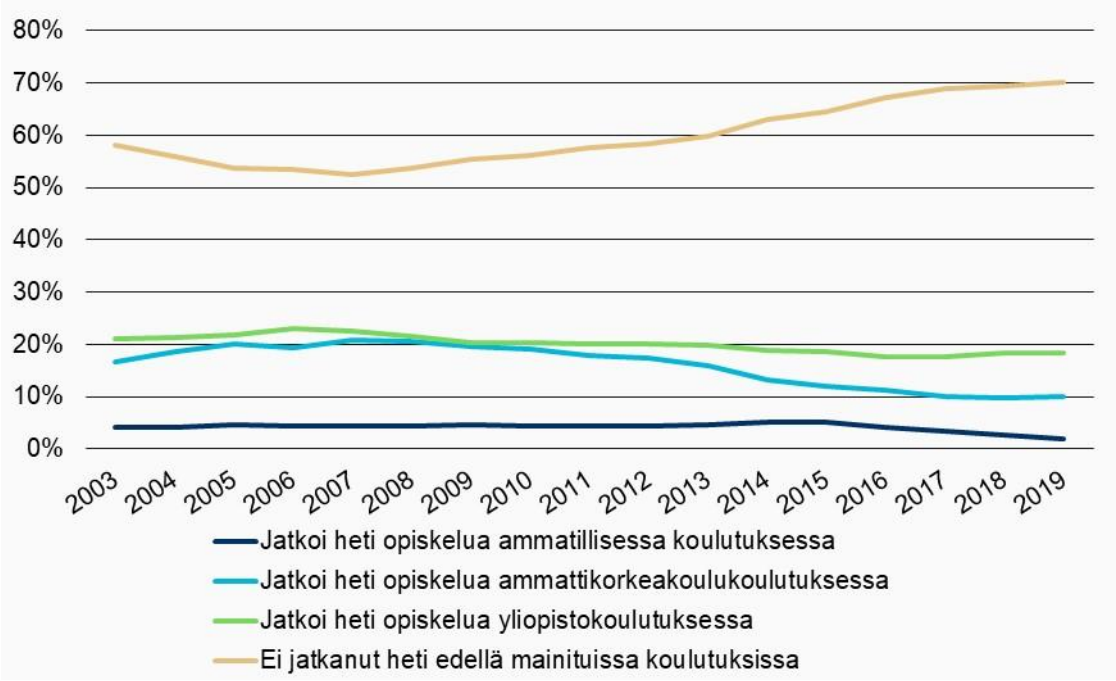

Kuvio 12: Keväällä valmistuneiden lukion jälkeen sijoittuminen. (Lähde: Tilastokeskus.)

Opintojen keskeyttäminen ja eteneminen

Lukuvuonna 2018/2019 opiskelijoista 5,9 prosenttia keskeytti opintonsa eikä jatkanut välittömästi missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa Tilastokeskuksen mukaan. Etenkin lukiokoulutuksessa keskeyttämisen jälkeen jatkettiin välittömästi toisessa koulutuksessa. Miehillä keskeyttäminen oli 2,3 prosenttiyksikköä naisia yleisempää. Koulutusmuotoa naiset vaihtoivat hieman miehiä useammin.

Nuorille suunnatussa lukiokoulutuksessa keskeyttämisprosentti oli 3,0, ammatillisessa peruskoulutuksessa 9,4, ammattikorkeakoulukoulutuksessa 7,5 ja yliopistokoulutuksessa (alemmat ja ylemmät) 5,8 prosenttia. Ammatillisessa koulutuksessa keskeyttäminen on lisääntynyt parina viime lukuvuotena – tosin luvut eivät ole uudistuksesta ja tästä seuranneesta tilastointimuutoksesta johtuen täysin vertailukelpoisia aiempaan.

Eniten keskeytettiin maa- ja metsätalouden koulutusalalla (12,9 prosenttia) ja palveluloilla (12,4 prosenttia), ja vähinten yleissivistävässä koulutuksessa (3,0 prosenttia) sekä kasvatusaloilla (5,7 prosenttia).

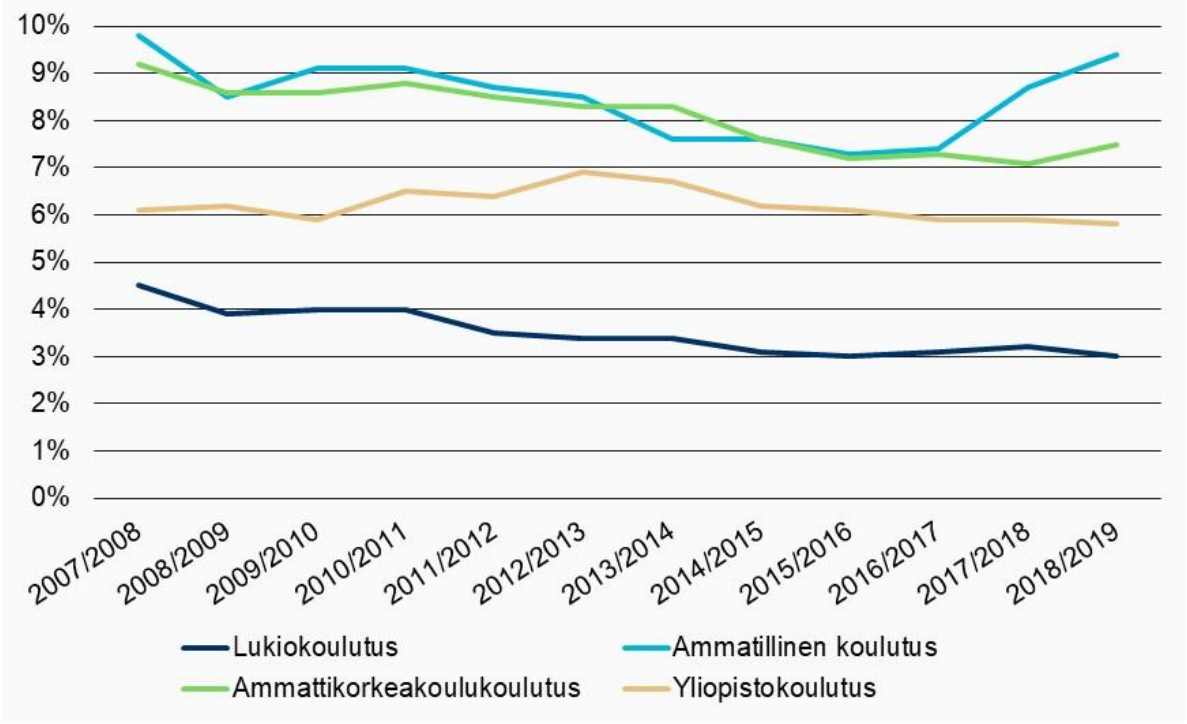

Kuvio 13: Keskeyttäneiden osuus opiskelijoista. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 loppuun mennessä tavoiteajassa eli kolmessa ja puolessa vuodessa ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoista 63 prosenttia suoritti tutkinnon ja 71 prosenttia korkeintaan neljässä ja puolessa vuodessa. Naiset suorittivat tutkinnon hieman miehiä nopeammin. Ammatillisessa koulutuksessa läpäisy on hidastunut vuoden 2016 jälkeen, kun taas muissa koulutusmuodoissa on nopeutunut.

Lukion uusista opiskelijoista 80 prosenttia suoritti lukion oppimäärän korkeintaan kolmessa ja puolessa vuodessa sekä 89 prosenttia korkeintaan neljässä ja puolessa vuodessa. Lukiossa opiskelevat miehet suorittivat lukiotutkinnon hieman hitaammin kuin naiset – tavoiteajassa ero 2 prosenttiyksikköä.

Ammattikorkeakoulututkinnon suoritti neljässä ja puolessa vuodessa 57 prosenttia koulutuksen aloittaneista. Miehistä tutkinnon suoritti tavoiteajassa 41 prosenttia ja naisista 71 prosenttia, jolloin läpäisyasteiden välinen ero oli 30 prosenttiyksikköä.

Yliopistokoulutuksen opiskelijoista 66 prosenttia suoritti alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon viidessä ja puolessa vuodessa sekä 74 prosenttia seitsemässä ja puolessa vuodessa. Viidessä ja puolessa vuodesta naisista tutkinnon suoritti 72 prosenttia, kun miehistä tutkinnon suoritti 60 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 opiskelijoiden työssäkäynti säilyi lähes ennallaan ja puolet vähintään 18-vuotiaista opiskelijoista kävi opintojen ohella töissä. Naisista 55 prosentilla ja miehistä 47 prosentilla oli työsuhde opintojen ohessa. Työssäkäynti oli yleisintä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintojen yhteydessä.

Yliopisto-opiskelijoista oli opintojen ohessa työsuhde 55 prosentilla ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 58 prosentilla. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 46 prosenttia kävi työssä opintojen ohella. Lukiota suorittavista 33 prosenttia kävi töissä koulun ohessa. Siten eri ikäisten – mutta myös eri koulutusalojen – työssäkäynnissä opiskelujen ohessa oli eroja.

Aloittamis-vuosi	Lukiokoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Ylioppilastutkinnon suorittaneita		Ammatillisen peruskoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Ammatillisen tutkinnon suorittaneita	
			%			%
2000	37 709	33 513	88,9	50 552	41 283	81,7
2001	36 957	32 851	88,9	48 330	39 757	82,3
2002	35 695	31 753	89,0	46 815	38 418	82,1
2003	36 714	32 604	88,8	46 000	37 560	81,7
2004	36 020	32 064	89,0	48 482	39 882	82,3
2005	35 065	31 259	89,1	48 041	39 683	82,6
2006	35 007	31 189	89,1	48 705	40 825	83,8
2007	34 510	30 751	89,1	48 247	40 471	83,9
2008	34 793	31 241	89,8	48 336	40 673	84,1
2009	34 064	30 515	89,6	50 671	41 971	82,8
2010	33 705	30 310	89,9	50 533	41 786	82,7
2011	32 897	29 733	90,4	50 499	41 375	81,9
2012	32 183	29 069	90,3	49 759	40 189	80,8
2013	31 884	28 707	90,0	48 679	38 349	78,8
2014	31 638	28 469	90,0	47 459	36 043	75,9
2015	32 103	28 514	88,8	47 284	33 401	70,6
2016	32 264	25 868	80,2	45 878	28 756	62,7

Taulukko 13: Uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2019 loppuun mennessä toisella asteella. (Lähde: Tilastokeskus.)

Aloittamis-vuosi	Ammattikorkeakoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Tutkinnon suorittaneita		Yliopistokoulutuksen uusia opiskelijoita yhteensä	Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita	
			%			%
2000	26 091	19 552	74,9	19 783	15 919	80,5
2001	26 223	19 657	75,0	21 018	16 885	80,3
2002	28 526	20 467	71,7	21 245	16 897	79,5
2003	28 776	20 465	71,1	20 763	16 609	80,0
2004	29 332	20 872	71,2	20 827	16 405	78,8
2005	29 053	20 728	71,3	20 744	16 475	79,4
2006	28 531	20 447	71,7	19 988	16 052	80,3
2007	28 329	20 334	71,8	19 461	15 435	79,3
2008	28 302	20 487	72,4	19 396	15 349	79,1
2009	28 400	20 187	71,1	19 940	15 559	78,0
2010	29 030	20 409	70,3	19 766	15 247	77,1
2011	28 646	20 219	70,6	19 827	15 133	76,3
2012	28 093	19 667	70,0	22 815	16 978	74,4
2013	26 894	18 327	68,1	23 162	16 558	71,5
2014	27 881	18 195	65,3	23 919	15 902	66,5
2015	26 451	14 942	56,5	23 837	14 050	58,9
2016	26 072	8 120	31,1	23 561	9 638	40,9

Taulukko 14: Uusien opiskelijoiden opintojen kulku vuoden 2019 loppuun mennessä korkeakouluissa. (Lähde: Tilastokeskus.)

Väestön koulutustaso ja osaamisen ylläpito

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2020 loppuun mennessä 3 469 000 henkeä eli 74 prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut tutkinnon perusasteen jälkeen. Tutkinnon suorittaneiden osuus säilyi edellisvuoden tasolla.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus jatkoi kasvuaan. Tutkinnon suorittaneiden osuus lisääntyi 0,4 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 33 prosenttia väestöstä.

Korkeimmin koulutettuja olivat 40–44 -vuotiaat, joista korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 47 prosenttia. Kaikista naisista korkea-asteen oli suorittanut 37 prosenttia ja miehistä 28 prosenttia.

Vuonna 2020 korkeimmin koulutettu väestö asui Uudellamaalla, jossa asuvasta 15 vuotta täyttäneestä väestöstä korkea-asteen tutkinnon oli suorittanut 40 prosenttia. Toiseksi korkeimmin koulutettu väestö asui Pirkanmaalla, jossa 34 prosenttia väestöstä oli suorittanut korkea-asteen tutkinnon. Pienin korkeasti koulutettujen osuus oli Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, Kainuussa sekä Etelä-Savossa, joissa osuus jäi 26 prosenttiin.

Vuonna 2020 pelkän perusasteen suorittaneita 20–29-vuotiaita oli 103 354 henkilöä, joka on 16 prosenttia ikäluokasta. Miehistä perusasteen varassa oli 18 prosenttia ja naisista 13 prosenttia ikäluokasta.

Eniten perusasteen varassa olevia 20–29-vuotiaita oli Ahvenanmaalla, jossa 22 prosenttia ikäryhmästä oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa. Pienin perusasteen varassa olevien osuus oli Pohjois-Karjalassa, jossa 12 prosenttia 20–29-vuotiaista oli ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa.

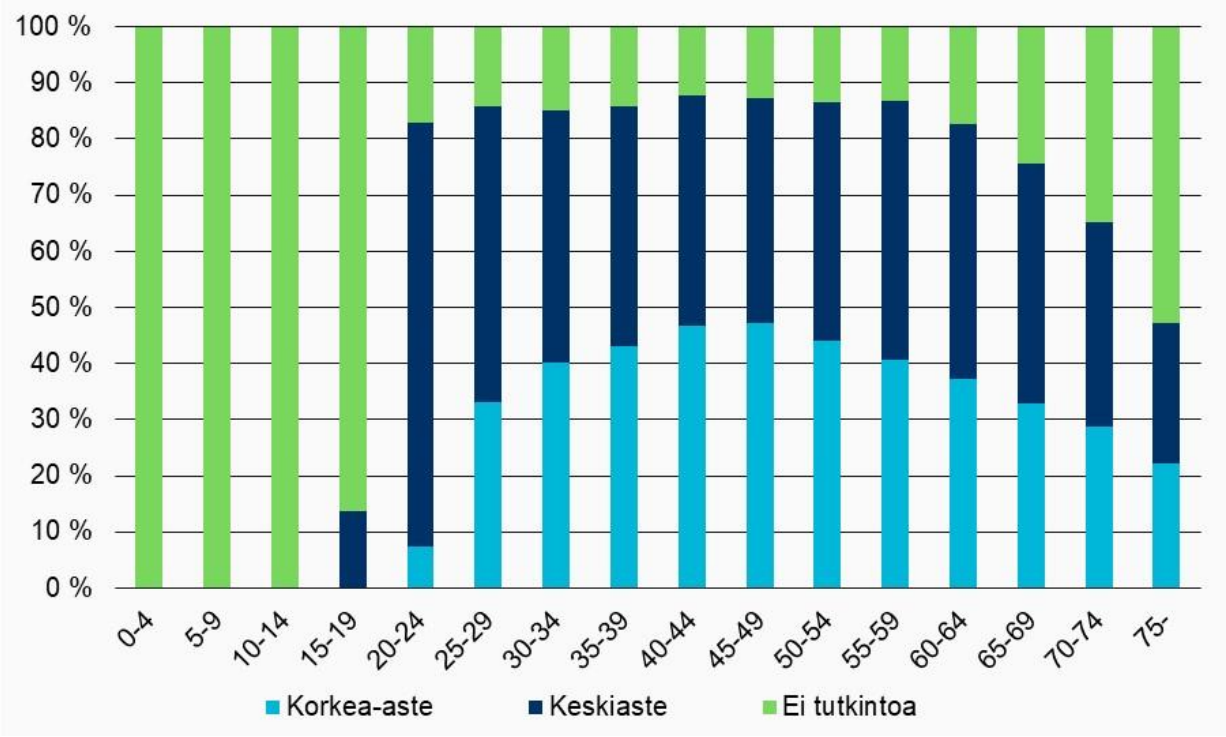

Kuvio 14: Väestön koulutusrakenne 2020. (Lähde Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan oppilaitosten tutkintoon johtamattoman koulutusta (ei sisällä yliopistojen avointa koulutusta) annettiin vuonna 2019 vajaat 5,7 miljoonaa tuntia. Opetusta annettiin 14 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Osallistujien määrä (brutto-opiskelijamäärä) laski 1,93 miljoonaan. Tiedot eivät ole kuitenkaan täysin vertailukelpoisia muutaman vuoden takaiseen, koska ammatillisen koulutuksen uudistus on vaikuttanut lukuihin vuodesta 2017 alkaen.

Kaikista oppilaitosten tutkintoon johtamattoman koulutuksen opetustunneista vajaa puolet annettiin vapaana sivistystyönä järjestettynä koulutuksena ja 25 prosenttia annettiin avoimena ammattikorkeakouluopetuksena. Viime vuosina merkittävää kasvua on ollut vain avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa – yli kaksinkertaistunut puolessa kymmenessä vuodessa. Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus kattoi kaikista opetustunneista vajaat 10 prosenttia. Kaikista osallistujista runsaat neljä viidennestä opiskeli vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa ja 7 prosenttia työnantajan tilaamassa koulutuksessa.

Tilastokeskuksen mukaan kurssimuotoista koulutusta oli järjestänyt 78 prosenttia yrityksistä vuonna 2015. Kaikkien yritysten työntekijöistä osallistui kurssimaiseen henkilöstökoulutukseen vuoden 2015 aikana 44 prosenttia. Yritysten järjestämään kurssimuotoiseen henkilöstökoulutukseen osallistuneiden osuus on kasvanut kymmenessä vuodessa erityisesti 10–49 hengen yrityksissä. Suurissa vähintään 250 hengen yrityksissä osallistuminen on pysynyt ennallaan.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ammatilliset oppilaitokset	94 366	77 079	71 919	97 568	107 563	110 873
Ammatilliset erityis- ja erikois-oppilaitokset	184 215	171 198	180 348	95 756	70 833	64 675
Ammatilliset aikuiskoulutus-keskukset	81 452	62 772	59 335	49 560	30 828	31 459
Musiikkioppilaitokset	2 265	2 400	2 509	6 525	2 898	11 056
Urheiluopistot	119 148	140 447	139 628	143 831	177 311	132 110
Kansanopistot	130 839	121 413	115 975	113 163	108 525	101 923
Kansalaisopistot	1 156 230	1 143 711	1 139 623	1 074 874	1 062 064	1 044 255
Opintokeskukset	258 332	241 115	245 507	224 344	226 514	243 628
Kesäyliopistot	98 416	92 631	82 845	87 265	77 294	78 996
Ammattikorkeakoulut	79 255	86 389	96 556	99 190	91 461	107 923
Muut	8 675	8 560	7 545	7 211	6 175	7 115
YHTEENSÄ	2 213 193	2 147 715	2 141 790	1 999 287	1 961 466	1 934 013

Taulukko 15: Oppilaitosten tutkintoon johtamattomaan koulutuksen osallistujat. (Lähde: Tilastokeskus.)

Eurostatin keräämien tietojen perusteella Suomessa 25–64 -vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on eurooppalaista huippua: 27,3 prosenttia aikuisista osallistui koulutukseen tutkimusta edeltäneen neljän viikon sisällä. Hieman edellä on vain Ruotsi. EU-alueella keskimäärin 9,2 prosenttia 25–64 -vuotiaista osallistuu koulutukseen. Koronakriisin vuoksi osallistumisasteet laskivat kauttaaltaan lukuun ottamatta Espanjaa ja Kreikkaa. EU-maiden keskimääräinen osallistumisaste laski 1,6 prosenttiyksikköä. Suomessakin laskua oli 1,7 prosenttiyksikköä.

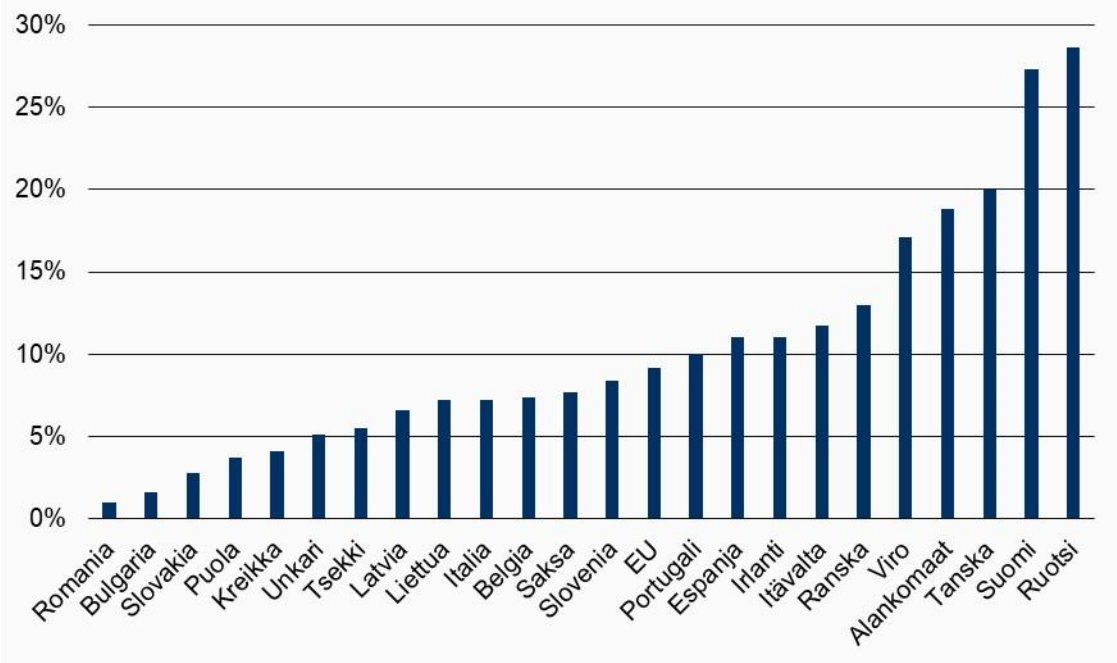

Kuvio 15: Koulutukseen osallistuvien 25–64 -vuotiaiden osuus 2020. (Lähde: Eurostat.)

Vastavalmistuneiden työllistyminen

Tilastokeskuksen mukaan vastavalmistuneet työllistyivät 6 prosenttiyksikköä paremmin vuonna 2019 kuin kolme vuotta aiemmin. Vuoden kuluttua valmistumisesta oli työllistynyt 73 prosenttia. Päätoimisesti työskenteli 58 prosenttia ja opiskelujen ohella oli töissä 14 prosenttia. Päätoimisesti työskentelevien osuus oli kasvanut 7 prosenttiyksikköä kolmen vuoden takaisesta. Työttömänä oli 8 prosenttia.

Vuonna 2019 vastavalmistuneiden naisten työllisyys oli noussut 6 prosenttiyksikköä ja miesten 7 prosenttiyksikköä kolmen vuoden takaiseen nähden. Kaikista vastavalmistuneista naisista työssä oli 77 prosenttia ja miehistä 67 prosenttia.

Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon suorittaneista työssä oli 70 prosenttia. Naisista 77 prosenttia ja miehistä 63 prosenttia.

Ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista oli töissä lähes 90 prosenttia vuoden kuluttua valmistumisesta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista sekä naiset että miehet työllistyivät yhtä hyvin. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista vuoden kuluttua valmistumisesta oli työllistynyt 95 prosenttia. Vastavalmistuneista tohtoreista oli töissä 85 prosenttia.

Kaikista valmistuneista työllistyminen parani eniten ICT-alalla: 10 prosenttiyksikköä kolmen vuoden takaisesta. Alalta valmistuneista työssä oli 70 prosenttia. Parhaiten sijoittuivat naisvaltaiselta terveys- ja hyvinvointialalta valmistuneet, joista työllisiä oli 89 prosenttia valmistuneista. Kasvatusalalta työllistyi toiseksi parhaiten: 83 prosenttia.

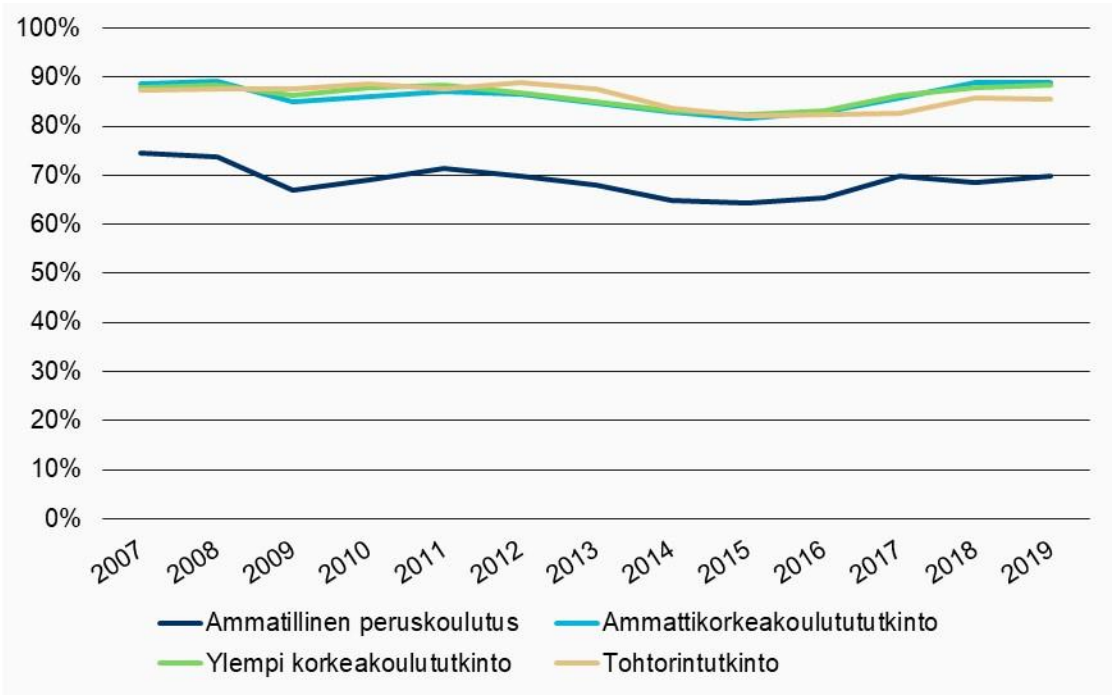

Kuvio 16: Tutkinnon suorittaneiden työllisyysaste vuoden kuluttua valmistumisesta. (Lähde. Tilastokeskus.)

TUTKIMUS, KEHITTÄMINEN JA INNOVAATIOT

Korkeakoulujen tutkimustoiminta

Korkeakoulujen tutkimusmenot ovat yli kaksinkertaistuneet vuosituhannen alusta. Kehitys hidastui vuosina 2010–2016, mutta kääntyi kasvuun vuonna 2017. Vuonna 2020 korkeakoulujen tutkimusmenot olivat 1,7 miljardia euroa. Ammattikorkeakoulujen osuus tästä oli 13 prosenttia sekä loput yliopistojen ja yliopistollisten keskussairaaloiden.

Tutkimustoiminnan rahoituksesta valtion budjettirahoitus kattoi 47 prosenttia ja muu ulkopuolinen rahoitus 51 prosenttia. Loppu oli korkeakoulujen omaa rahoitusta mm. pääoman tuottoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön suoran perusrahoituksen lisäksi tärkeimpiä rahoituslähteitä olivat Suomen Akatemia (318 milj.) ja EU (160 milj.). EU-rahoitus jatkoi kasvuaan. Muusta rahoituksesta tärkeimpiä tahoja olivat ministeriöt, kotimaiset rahastot ja Business Finland. Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoitus laski edellisvuodesta.

Lääke- ja terveystieteet on eniten ulkopuolista tutkimusrahaa keräävä tieteenala (59 prosenttia tutkimusmenojen rahoituksesta). Tekniikassa vastaava osuus on 58 prosenttia ja luonnontieteissä 54 prosenttia. Humanistisissa tieteissä ulkopuolista rahoitusta oli 35 prosenttia. Tekniikka ja lääketieteet ovat myös suurimmat yritysrahoituksen saajat, alojen korkeakoulututkimuksesta vajaa 10 prosenttia on kotimaisten tai ulkomaisten yritysten rahoittamaa.

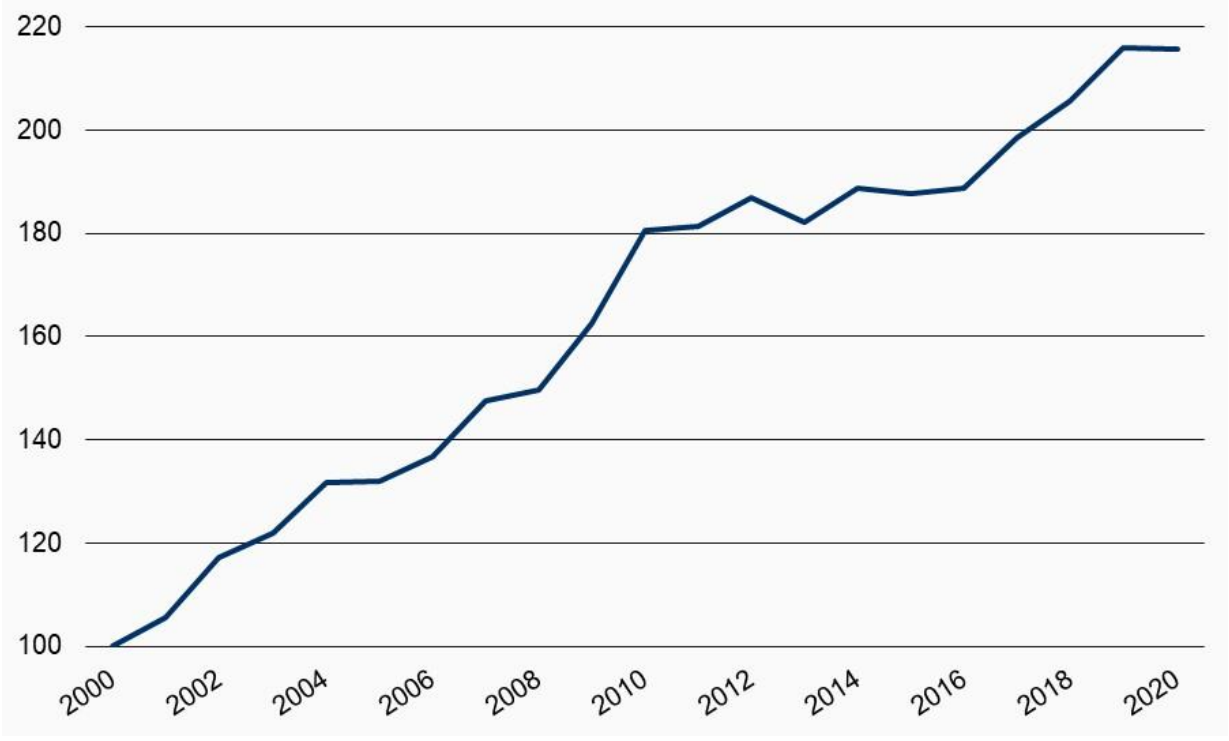

Kuvio 18: Korkeakoulujen tutkimusmenojen kehitys. (Lähde: Tilastokeskus.)

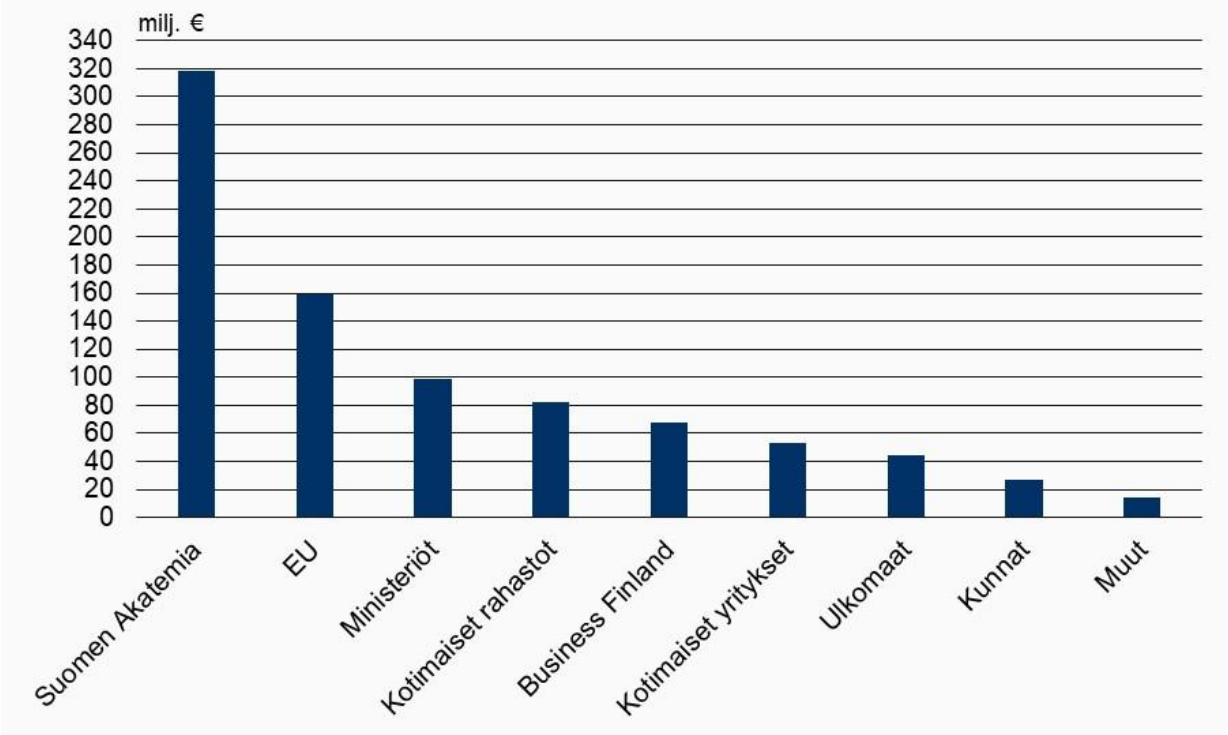

Kuvio 19: Korkeakoulujen tutkimusrahoituksen lähteet 2020. (Lähde Tilastokeskus.)

T&K-panostus

Tilastokeskuksen mukaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot olivat kokonaisuutena 6,9 miljardia euroa vuonna 2020. Panostukset nousivat edellisvuodesta 218 miljoonaa euroa (3,2 prosenttia). Tutkimusmenojen viiden vuoden mittainen supistuminen päättyi 2017–2018. Tätä ennen kasvua kirjattiin edellisen kerran vuonna 2011.

Kasvua oli ainoastaan yrityksissä, joiden tutkimus- ja kehittämismenot nousivat 5,4 prosenttia. Korkeakoulujen tutkimusmenot pysyivät vuoden 2019 tasolla, julkisella sektorilla menot supistuivat 2,8 prosenttia. Kaikkiaan tutkimusmenojen kasvuvauhti oli prosenttiyksikön edellisvuotta hitaampaa. Yrityssektorin panostus on kääntynyt kasvuun, mutta osuus kokonaismenoista on edelleen 7 prosenttiyksikköä matalampi kuin 12 vuotta sitten.

Tutkimus- ja kehittämismenojen suhde bruttokansantuotteeseen vuonna 2020 oli 2,9 prosenttia eli nousi 0,1 prosenttiyksikköä vuodesta 2019. Vuonna 2021 tutkimus- ja kehittämismenojen arvioidaan kasvavan noin 220 miljoonaa euroa ja BKT-osuuden arvioidaan pysyvän vuoden 2020 tasolla.

BKT-suhde on tärkeissä kilpailijamaissa pääsääntöisesti kasvanut tai ainakin säilynyt entisellään viimeisen kymmenen vuoden aikana. Suomessa suhde laski 3,7 prosentista vuonna 2009 2,7 prosenttiin vuosina 2016–2017. Esimerkiksi Ruotsin ja Suomen tutkimusmenojen BKT-suhteet olivat vielä vuonna 2014 samalla tasolla, mutta sen jälkeen Suomen menojen supistuessa Ruotsissa on ollut tasaisempi kehitys ja suhde on Suomea selvästi korkeampi eli 3,4 prosenttia vuonna 2019.

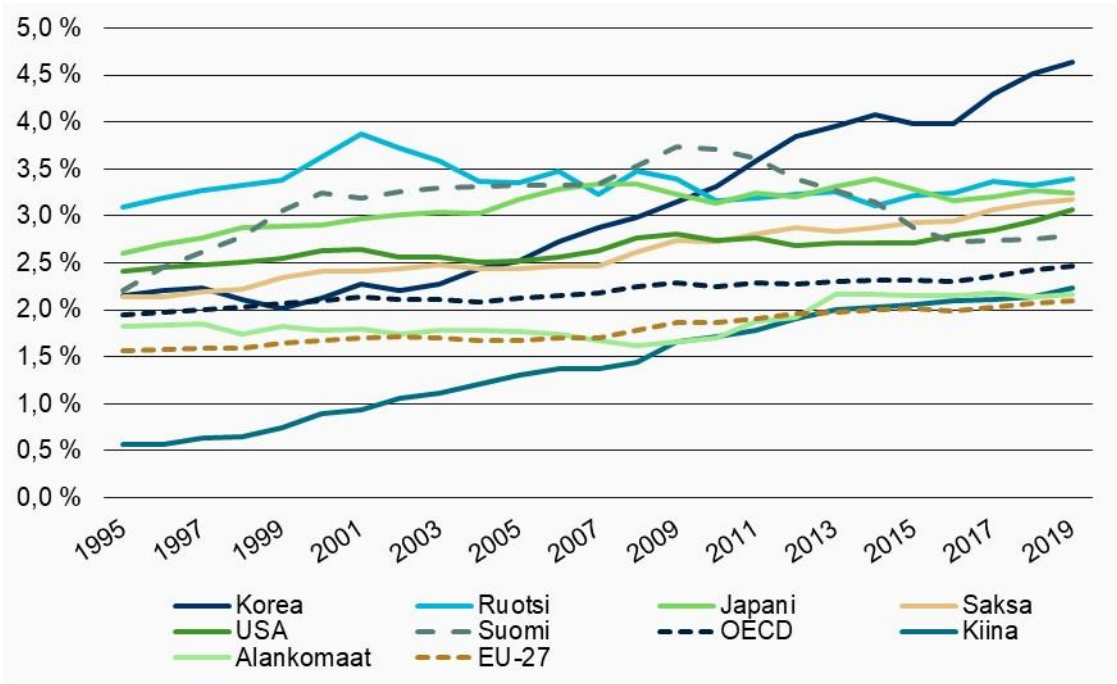

Kuvio 20: T&K-panostus suhteessa BKT:hen. (Lähde: OECD.)

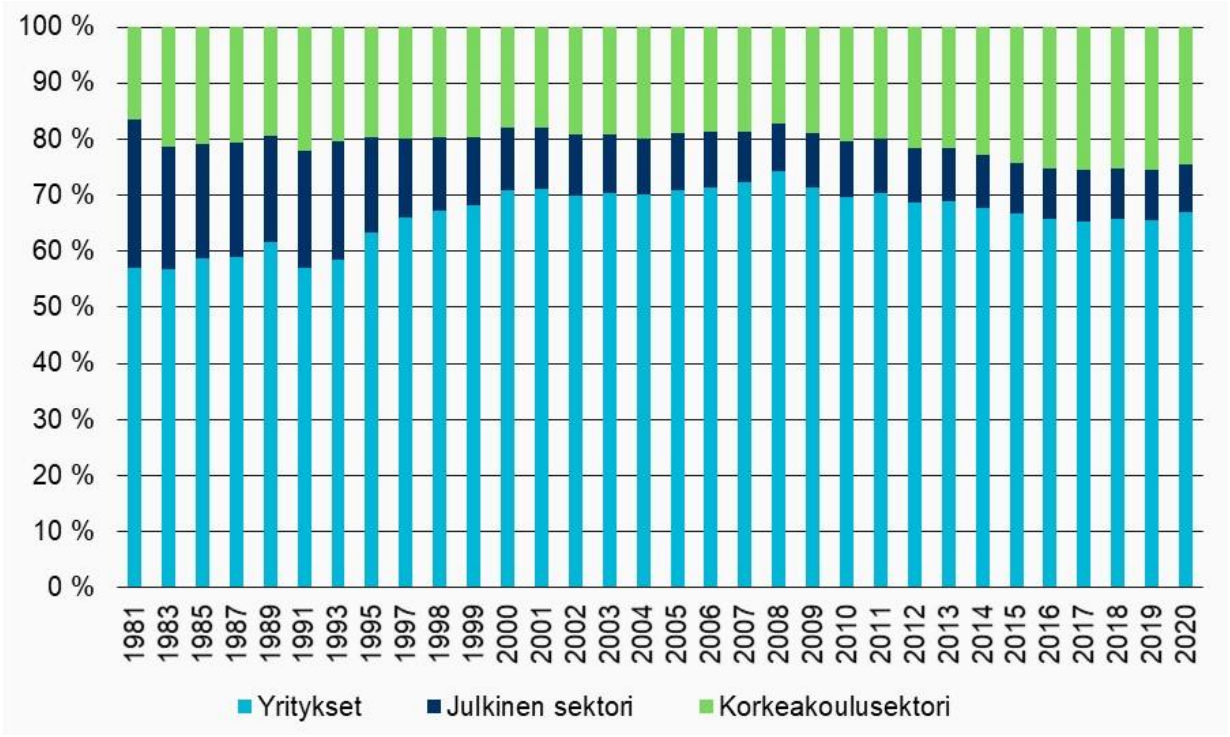

Kuvio 21: T&K-panostuksen jakautuminen sektoreiden välillä. (Lähde: Tilastokeskus.)

Tilastokeskuksen mukaan valtion budjettirahoitus kasvoi tasaisesti viime vuosikymmenen alkuun saakka. Tämän jälkeen tapahtui pientä laskua vuoteen 2016 saakka. Rahoituksen lasku tapahtui etenkin Business Finlandin kautta kulkevassa rahoituksessa. Suurinta kasvu on ollut Suomen Akatemian kautta. Osin rahoitus on siirtynyt yliopistojen perusrahoituksesta Akatemialle. Tämä on usein samalla tarkoittanut tiukempaa kilpailua rahoituksesta.

Tutkimusrahoitus kasvoi vuodesta 2019 vuoteen 2020 noin 278 miljoonalla eurolla ollen 2 286,6 miljoonaa euroa. Rahoituksen ennakoidaan kasvaneen vuodesta 2020 vuoteen 2021 noin 130 miljoonalla eurolla ollen 2 416,8 miljoonaa euroa. Budjetin tutkimusrahoitus on kasvanut viime vuosina kaikkien organisaatioiden kautta pois luettuna kuluvan vuoden Akatemia-rahoitus. Tässä vaikuttanee (osin) Covid-19 -rahoitus, vaikka se on muutoin puhdistettukin pois tilastosta.

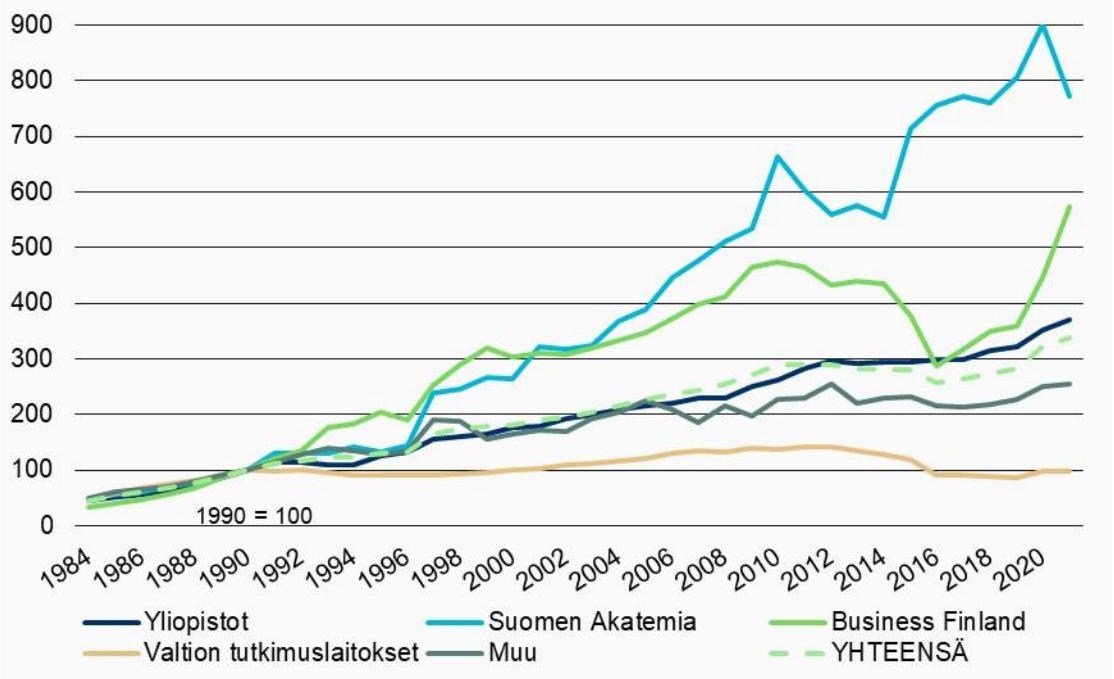

Kuvio 22: Valtion T&K-rahoituksen kehitys budjetissa. (Lähde: Tilastokeskus.)

T&K-henkilöstö ja innovaatiotoiminta

Luonnollisesti rahoitus näkyy tutkimus- ja tuotekehitystehtävissä työskentelevien määrässä. Tilastokeskuksen mukaan T&K-tehtävissä työskenteli vuonna 2020 kaikkiaan 80 560 henkilöä, joista 39 prosenttia korkeakoulusektorilla. T&K-henkilöstön kokonaismäärä on noussut vuodesta 2017 alkaen laskettuaan aiemmin vuoden 2011 jälkeen.

Vuonna 2020 kasvua oli etenkin yrityssektorilla, jossa tutkimushenkilökunnan määrä nousi 9 prosenttia. Sen sijaan korkeakoulujen (2,6 %) ja julkisen sektorin (1,5 %) kasvu oli vaatimattomampaa. Naisten osuus tutkimushenkilöstöstä pysyi ennallaan ollen 35 prosenttia. Naistutkijoiden osuus vaihtelee sektoreittain, sillä yrityksissä naisten osuus oli noin viidennes, julkisella sektorilla 47 prosenttia ja korkeakouluissa 51 prosenttia.

Teollisuudessa T&K-henkilöstön määrä nousi liki 7 prosenttia (1400), ohjelmistoalalla lisäystä oli 15 prosenttia (1 000). Pienissä alle 50 henkilön yrityksissä T&K-henkilöstön määrä lisääntyi 16 prosenttia, pienyritysten kasvu oli jo 2019 noin 9 prosenttia. Kokoluokassa 50–250 puolestaan nousua oli 21 prosenttia, mutta yli 250 henkilön yritykset jäivät edellisvuoden tasolle.

T&K-henkilöstö on korkeasti koulutettua – joka viidennellä on tohtorin tutkinto – lisäksi kahdella kolmasosalla on muu yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkinto.

Tutkimustyövuosia vuonna 2020 tehtiin kaikkiaan 53 500. Määrä nousi edellisvuodesta noin 2 000 työvuotta eli neljä prosenttia. Tutkimustyövuosien kasvu oli nopeinta yrityksissä -lähes kuusi prosenttia. Julkisella sektorilla nousua oli 4,2 prosenttia, korkeakouluissa tutkimustyövuodet pysyivät käytännössä ennallaan. Työvuosista 59 prosenttia tehtiin yrityksissä, 32 prosenttia korkeakouluissa ja loput 9 prosenttia julkisella sektorilla.

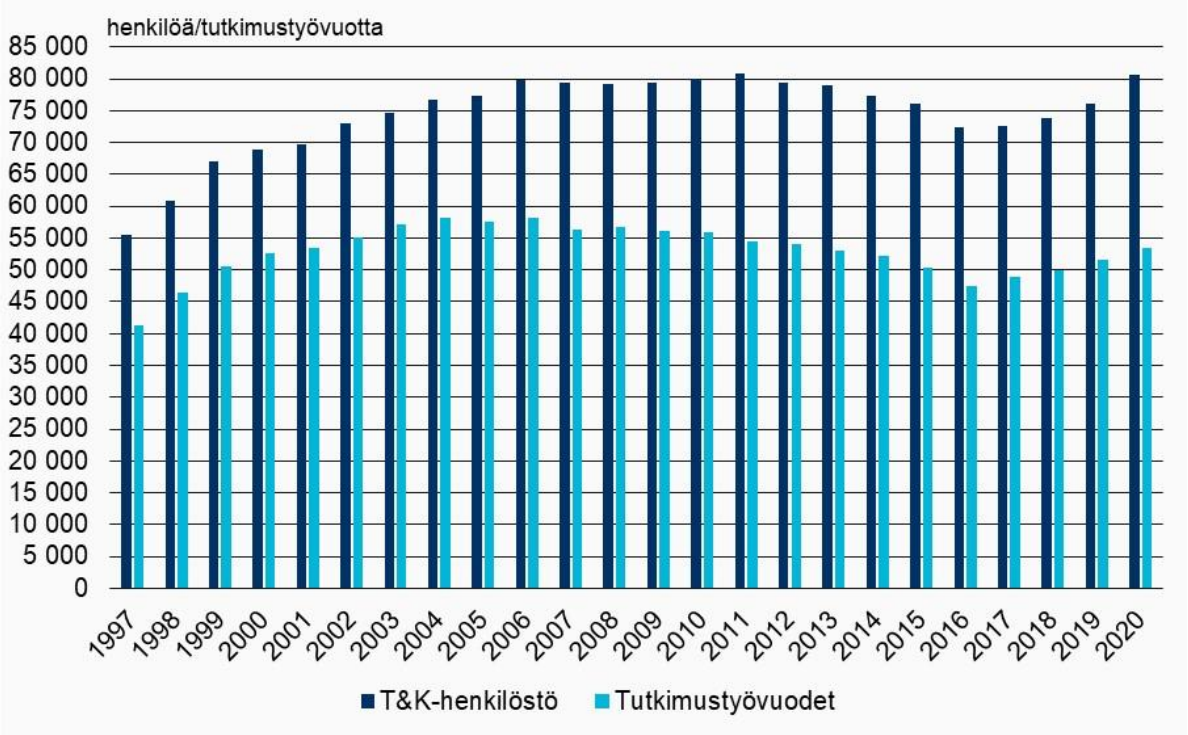

Kuvio 23: T&K-henkilöstö ja tutkimustyövuodet. (Lähde: Tilastokeskus.)

Kansainvälinen liikkuvuus

Koko viime vuosikymmenen Suomen kansalaisten oli tappiollista, mutta 2016–2019 aikana muuttotappio vähentyi selvästi. Suunta oli laskeva kaikissa koulutusryhmissä, erityisesti toisen asteen ja vähintään ylemmän korkeakouluasteen suorittaneiden ryhmissä.

Vuonna 2016 alimman korkea-asteen tai alemman korkeakouluasteen sekä vähintään ylemmän korkeakouluasteen suorittaneiden ryhmissä maastamuuttoja oli noin 1 000 enemmän kuin maahanmuuttoja, mutta vuoteen 2019 mennessä tappio pienentyi vajaaseen viiteensataan muuttoon kummassakin koulutusryhmässä. Toisen asteen koulutuksen suorittaneilla muuttotappio oli vuonna 2016 lähes 1 800 muuttoa, mutta on tämän jälkeen vähentynyt eniten, vajaaseen tuhanteen muuttoon vuonna 2019. Perusasteen omaavien tai koulutukseltaan tuntemattomien henkilöiden nettomaahanmuutto nousi positiiviseksi vuonna 2019.

Täysi-ikäisten Suomen kansalaisten maahanmuutto lisääntyi kaikissa koulutusryhmissä vuosien 2016–2019 aikana. Kasvua oli eniten ylemmän korkeakouluasteen tai tutkijakoulutuksen suorittaneilla, 24 prosenttia. Alimman korkea-asteen tai alemman korkeakouluasteen suorittaneilla ja toisen asteen suorittaneilla maahanmuutto lisääntyi 14 prosenttia vuosien 2016–2019 aikana.

Maastamuutto väheni vuosien 2016–2019 aikana kaikissa koulutusryhmissä. Laskua oli eniten perusasteen varassa olevilla, 23 prosenttia, ja alimman korkea-asteen/alemman korkeakouluasteen omaavilla, 20 prosenttia.

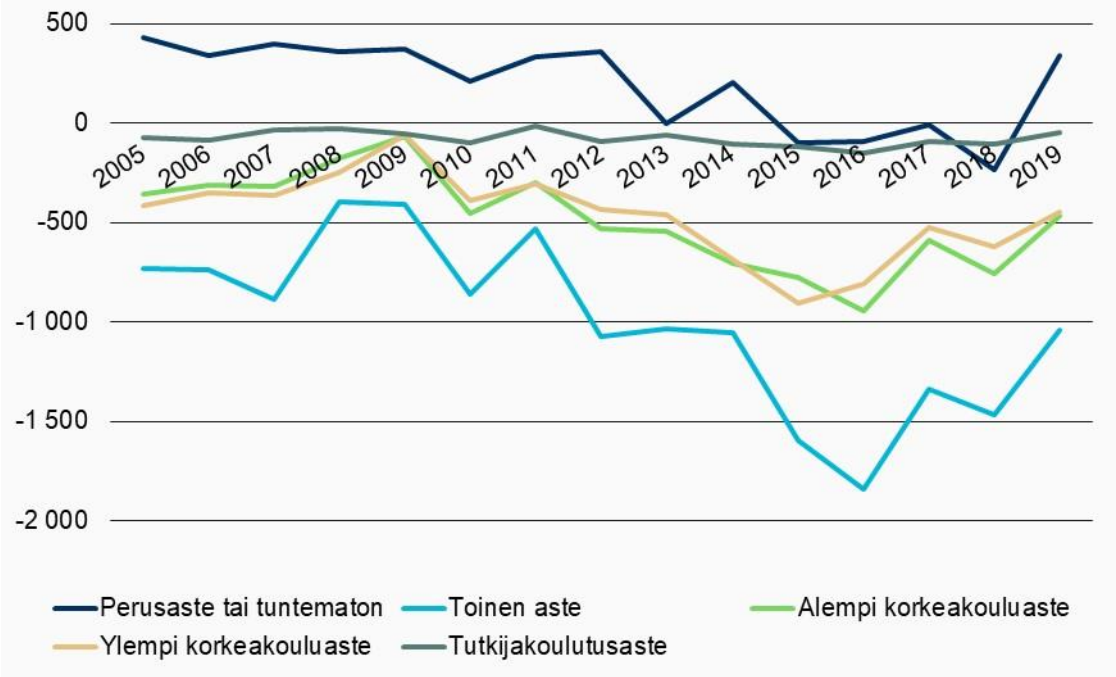

Kuvio 24: 18 vuotta täyttäneiden Suomen kansalaisten nettomaahanmuutto koulutusasteen mukaan. (Lähde: Tilastokeskus.)

AJANKOHTAISTA ALAN TUTKIMUKSESTA

Koulutus- ja tutkimusalaan ja -politiikkaan liittyvää tutkimus- ja selvitystoimintaa tekevät muun muassa Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto, Helsingin yliopisto, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Opetushallitus, Valtion talouden tarkistusvirasto sekä lukuiset yksittäiset tutkijat ja pienemmät tutkimusryhmät.

Seuraavassa kolme nostoa ajankohtaisesta tutkimuksesta.

Yritysten t&k-toiminta ja t&k-investointien kasvattamisen edellytykset

Raportti keskittyy yritysten t&k:n kehitykseen, t&k-sijaintipaikkaan ja t&k-intensiteetin kasvuun.

Tulosten mukaan Ruotsi, Baltia ja Saksa ovat kovimmat kilpailijamme t&k:n sijaintimaina. Suuryritysten t&k:ssa Suomi on varsin hyvin säilyttänyt kilpailukykynsä, mutta toimintaympäristön isot muutokset tai t&k-henkilöstön saatavuusongelmat voivat tämän muuttaa. Tärkeimmät sijaintitekijät ovat t&k-henkilöstön saatavuus, muiden yksiköiden ja asiakkaiden läheisyys. T&k:n sijoittuessa ulkomaille painavimmat tekijät olivat t&k-henkilöstön kustannukset ja saatavuus sekä t&k-tuet.

Suosittelemme kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä innovaatiopolitiikkaa, missä huomioidaan niin t&k:n lisäämiseen ja vaikuttavuuteen kuin osaamisen määrän ja laatuun kohdistuvia toimenpiteitä. Yrityksille suunnattuja julkisia t&k-panostuksia tulisi painottaa kasvuhakuisiin yrityksiin.

Pelkkä raha ei kuitenkaan ratkaise kaikkea. Samaan aikaan on helpotettava t&k-henkilöstön saatavuusongelmia. Nopein politiikkatoimi koskee ulkomaalaisten t&k-työntekijöiden työlupien saannin nopeuttamista ja helpottamista. Koulutuspaikkojen määrillä voidaan lisätä saatavuutta pidemmällä aikavälillä. T&k ei kuitenkaan ole päämäärä vaan keino muiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yritysten t&k-toiminta ja t&k-investointien kasvattamisen edellytykset. Ali-Yrkkö, Jyrki; Deschryvere, Matthias; Halme, Kimmo; Järvelin, Anne-Mari; Lehenkari, Janne; Pajarinen, Mika; Piirainen, Kalle; Suominen, Arho. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:50, 2021.

Opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen väliraportti

Väliraportissa esitellään kuvailevia tunnuslukuja korkeakouluihin hakevien hakukäyttäytymisen sekä korkeakouluopiskelijoiden valikoitumisen muutoksista vuosina 2015–2020 käyttämällä Opetushallituksen opiskelijavalintarekisteriä. Raportti on osa opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimusta, jonka tavoitteena on selvittää, onnistuiko uudistus nopeuttamaan siirtymiä korkeakouluopintoihin sekä parantamaan opiskelupaikkojen kohdentumista.

Raportin tulosten mukaan haettujen opiskelupaikkojen määrä per hakija kasvoi vuosien 2017 ja 2020 välillä ja tämä kasvu oli selvintä nuorimpien hakijoiden kohdalla. Samalla haut jakaantuivat myös useammille aloille ja korkeakouluihin, jotka sijaitsevat kauempana hakijan kotikunnasta.

Hyväksytyksi tulleiden hakijoiden osuus kasvoi selvästi vuonna 2020, ja tämä muutos oli erityisen voimakas ammattikorkeakoulujen kohdalla. Paikan vastaanottaneiden osuus ei sen sijaan kasvanut yhtä vahvasti, sillä aikaisempaa suurempi osuus opiskelupaikkatarjouksen saaneista hakijoista jätti paikan hyväksymättä.

Useamman vuoden jatkunut paikan vastaanottaneiden hakijoiden keski-iän kasvu pysähtyi vuosina 2018–2020 ja samalla myös naisten osuuden kasvu pysähtyi. Korkeakouluihin valittujen opiskelijoiden vanhempien koulutustasossa ei näytä tapahtuneen suuria muutoksia vuonna 2020.

Tämä kehitys peittää kuitenkin alleen tuntuvaa oppialojen välistä vaihtelua. Vuonna 2020 valittujen opiskelijoiden tarkastelu osoittaa, että todistus- ja koepisteillä valitut opiskelijat ovat taustaltaan keskimäärin erilaisia. Todistusvalinnan kautta valitut opiskelijat ovat selvästi nuorempia kuin koevalinnalla valitut. Yliopistoissa he ovat myös suuremmalla todennäköisyydellä miehiä ja tulevat paremmin koulutetuista perheistä. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kohdalla todistusvalinnan kautta näyttää pikemminkin valikoituvan suuremmalla todennäköisyydellä naispuolisia opiskelijoita.

Opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen väliraportti. Karhunen, Hannu; Pekkarinen, Tuomas; Suhonen, Tuomo; Virkola, Tuomo. VATT Muistiot 62, 2021.

Sivistystyönantajat ry
PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 1728 5700
www.sivista.fi

Lisätietoja:
Ekonomisti
Harri Hietala
Puhelin 09 1728 5718
harri.hietala@sivista.fi

Jälkipainos kielletään.

Sivistystyönantajat ▪ Eteläranta 10, 00130 Helsinki
p. 09 1728 5700 ▪ **www.sivista.fi**